N°. 53. 1857.

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 30 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

DINGSDAG 3 MAART.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

25 Jan. 1857, n°. 93.

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Gezien het rapport van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, van den 24sten Januarij 1857, n°. 20,

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Bij wijziging van het tarief van consulaatregten voor de Nederlandsche consuls in de havens en koopsteden aan de Middellandsche zee (Cadix, Sevilie, St. Lucar en de Mogadoorsche kusten daaronder begrepen), vastgesteld bij besluit van den 3den April 1818, n°. 121, vorderen die consuls voortaan niet meer dan de helft van het regt van 25 cent per last, toegestaan voor het viseren der zeebrieven en verdere papieren, van schepen, welke in de eene haven lossen en in eene andere laden.

Art. 2. Dezelfde bepaling geldt ten aanzien:

a. van de vaartuigen, welke tot het lossen of aanvullen der lading verschillende havens aandoen;

b. van de schepen welke in ballast of slechts gedeeltelijk beladen in eene haven binnenkomen, of van daar in ballast of met eene gedeeltelijke lading vertrekken.

Art. 3. Een vaartuig, hetwelk meer dan eenmaal 's jaars dezelfde haven aandoet, behoeft slechts eenmaal het consulaatregt te betalen: geheel, wanneer het met eene volle lading aankomt en met eene volle lading vertrekt, en voor de helft, in de gevallen aangeduid bij artt. 1 en 2 van dit besluit.

De stoombooten voldoen in elk geval, eenmaal in het jaar, het geheele consulaatregt.

's Gravenhage, den 25sten Januarij 1857.

WILLEM.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
GEVERS VAN ENDEGEEST.

Bij besluit van 28 Februarij, n°. 84, heeft Zijne Majesteit goedgevonden, het besluit van 18 Januarij jl., n°. 91, voor zooveel betreft de benoeming van mr. *E. C. van Baerle* tot dijkgraaf van het hoogheemraadschap van de Vijfheerenlanden, op diens verzoek, in te trekken.

Bij besluit van 28 Februarij jl., n°. 85, heeft Zijne Majesteit goedgevonden:

1°. aan *J. C. Leinweber* op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen als 2de luitenant bij de dienstdoende schutterij te Amersfoort;

2°. tot 2den luitenant bij dezelfde schutterij te benoemen, mr. *J. W. A. Schneiders van Greyffenswerth.*

Zijne Majesteit heeft bij besluit van den 21sten Februarij 1857, n°. 91, goedgevonden, de kapiteins *J. Trip*, van het 2de regement infanterie, en *P. P. Rink*, van het 5de regement infanterie, op pensioen te stellen, den eerstgemelde naar aanleiding van het daartoe door hem gedaan verzoek, op grond van art. 42 § 2, lit. *e* der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), den laatstgenoemde op grond van hetzelfde wetsartikel § 2, lit. *c*; voorts het bedrag van het pensioen te bepalen: voor den kapitein *Trip*, ingevolge art. 15 der wet van dezelfde dagteekening (*Staatsblad* n°. 129), op *zeven honderd zeven en zeventig gulden* (f 777), en voor den kapitein *Rink*, krachtens de artt. 14 *b* en 19 van laatstgemelde wet, op *negen honderd negentig gulden* (f 990).

Zijne Majesteit heeft bij besluit van den 21sten Februarij 1857, no. 92, goedgevonden te benoemen:

bij den plaatselijken staf, tot 1sten luitenant, de 2de luitenants *J. F. Coomans* en *C. A. de Quay*, plaatselijke adjudant der 2de klasse, respectivelijk te Grave en te Willemstad;

bij het wapen der infanterie, bij het 2de regement, tot kapitein van de 3de klasse, den 1sten luitenant *J. P. Hell*, van het instructie-bataillon;

bij het 4de regement, tot 1sten luitenant, den 2den luitenant *L. C. Eras*, van het corps;

bij het 5de regement, tot kapitein van de 3de klasse, den 1sten luitenant-adjudant *J. A. K. W. Beeckman*, van het 4de regement van het wapen;

bij het 8ste regement, tot 1sten luitenant, den 2den luitenant *F. C. M. Ebeling*, van het corps.

Bij Koninklijk besluit van den 28sten Februarij 1857, n°. 68, zijn bij het Departement van Kolonien benoemd:

tot hoofd-commies:

jhr. *F. E. M. van Alphen*, thans hoofd-commies titulair bij dat Departement, en

jhr. mr. *J. K. W. Quarles van Ufford*, thans commies bij het Departement van Binnenlandsche Zaken;

tot commiesen: *S. A. Overgaauw* en *G. H. J. Elliot Boswel*, thans adjunct-commiesen bij het Departement van Kolonien; en

tot adjunct-commiesen: mr. *J. Capadose*, advocaat bij den Hoogen Raad der Nederlanden, en mr. *C. J. van Bell*, adjunct-commies bij het Departement van Finantien.

Zijne Majesteit heeft bij besluit van den 20sten Februarij 1857, n°. 81, eervol emeritaat met pensioen verleend aan de navolgende predikanten, als aan:

G. van Duijl, predikant bij de Hervormde gemeente te Vianen, ingaande 1 April 1857;

J. D. Revel, predikant bij de Waalsch-Hervormde gemeente te 's Gravenhage, ingaande 1 Julij 1857;

J. W. Middelburg, predikant bij de Hervormde gemeente te Maartensdijk, ingaande 1 April 1857.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

De aandacht wordt gevestigd op eene voorgenomen tentoonstelling van vee, voortbrengselen en werktuigen van den landbouw, welke in de maand Augustus van dit jaar te *Waterford* in *Ierland* zal plaats hebben.

In een schrijven, bij Zijner Majesteits gezant te Londen ontvangen, drukt de mayor van Waterford den wensch uit, dat de Nederlandsche landbouw door ruime inzendingen aan dien wedstrijd moge deel nemen. Hij berigt, dat de *Royal agricultural improvement society of Ireland*, van welke de tentoonstelling uitgaat, in overleg is getreden met onderscheidene besturen van stoombooten en spoorwegen, om te bewerken dat het vervoer der ten toon te stellen voorwerpen tusschen Londen en Waterford kosteloos geschiede.

Behalve de premien, voor allerlei voortbrengselen uitgeloofd, zullen bijzondere prijzen worden toegekend voor uitmuntend buitenlandsch vee.

De Regering meent de landbouwers en veefokkers op die tentoonstelling opmerkzaam te moeten maken, vooral omdat zich daardoor eene gelegenheid aanbiedt tot plaatsing der voorwerpen, die voor de onlangs uitgestelde tentoonstelling van Parijs waren bestemd.

's Gravenhage, den 28sten Februarij 1857.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
A. G. A. VAN RAPPARD.

MINISTERIE VAN FINANTIEN.

De Minister van Finantien brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat, krachtens de wet van 24 December 1856 (*Staatsblad* n°. 129), tot en met den laatsten December 1858, ten kantore van de Nederlandsche Bank, zal worden gevaceerd tot de verwisseling, hetzij tegen muntbiljetten, uit te geven krachtens de wet van 26 April 1852 (*Staatsblad* n°. 90), hetzij tegen ander betaalmiddel, van de reeds verjaarde muntbiljetten, uitgegeven krachtens de wetten van 18 December 1845 (*Staatsblad* n°. 90) en 17 September 1849 (*Staatsblad* n°. 46); dat deze muntbiljetten almede gedurende den gezegden termijn zullen worden aangenomen door 's Rijks Betaalmeesters, zoowel in verwisseling, bij zoo verre en tegen zoodanig betaalmiddel als hunne kassen zullen gedoogen, als in overstortingen door de daartoe bevoegde comptabelen ten behoeve van 's Rijks schatkist; en dat na den laatsten December 1858 geen gelegenheid tot verwisseling der muntbiljetten van 1845 en 1849 meer overblijft; weshalve de houders van die biljetten ten ernstigste worden aangemaand om zich den op nieuw verleenden termijn ten nutte te maken.

's Gravenhage, den 23sten Januarij 1857.

De Minister van Finantien,
VROLIK.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den 2den Maart* 1857.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden hebben de Commissien van Rapporteurs voor de wets-ontwerpen:

a. tot aflossing van schuld ten laste van de directie der haven van het Oude Schild op Texel;

b. tot wijziging der regten op den in- en uitvoer van visch; en

c. op de zeevisscherijen,

daaromtrent hare eindverslagen uitgebragt. De Kamer heeft bepaald dat de beraadslagingen over die wets-ontwerpen achtereenvolgens op Vrijdag aanstaande plaats zullen hebben.

De Vergadering heeft heden in overweging genomen het wets-ontwerp tot regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1854. Aan de zeere breedvoerige beraadslagingen namen deel de heeren van

Hoëvell, Stolte, van Bosse, van Lynden en Sloet tot Oldhuis, die onderscheidene in de gewisselde stukken behandelde onderwerpen ter sprake bragten. Nadat de Minister van Kolonien de gemaakte opmerkingen beantwoord had, is het wets-ontwerp met algemeene (55) stemmen aangenomen.

Met algemeene (55) stemmen en zonder beraadslaging vereenigde zich de Vergadering met het wets-ontwerp tot onteigening van perceelen ten behoeve van den aanleg van een kanaal van Deventer naar Dalmsholte.

Ten slotte nam de Vergadering met algemeene (55) stemmen aan het wets-ontwerp tot vaststelling van het cijfer der uitkeering bij art. 1 der wet van 6 Maart 1844 (*Staatsblad* n°. 16) bedoeld, en dat tot regeling en opheffing van het bijzonder Rijksfonds voor het kanaal van Voorne, nadat in den considerans eene wijziging door den Minister van Financien was gebragt.

De heer van Hoëvell heeft van de Kamer verlof bekomen om op eenen later te bepalen dag den Minister van Kolonien te interpelleren over de cultuurcontracten in Indie, met het doel, om na het bekomen der inlichtingen van den Minister, een bepaald voorstel daaromtrent aan de Kamer te doen.

Heden wordt van regeringswege, ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken, vermeld bij § 2 der circulaire in de *Staats-courant* van 29 Junij 1852, verzonden:

eene gedrukte opgaaf nopens den handel en de scheepvaart van Groot-Britannie over de maand en het jaar geëindigd den 31sten December 1856, als: wegens

de invoeren voor inlandsch verbruik;

de uitvoeren van vreemde en koloniale koopwaren, alsmede van Iersche en Britsche voortbrengselen;

de schepen in de vreemde en in de kustvaart gebezigd;

het totaal bedrag der inkomende regten en het globaal bedrag dier regten op de voornaamste artikelen;

en de met accijnsen belaste artikelen.

De met de mail van Januarij 1857 uit Nederlandsch Indie ontvangene berigten luiden over het algemeen gunstig.

De heer mr. C. Visscher had in eene buitengewone vergadering van den Raad van Nederlandsch Indie, op den 31sten December 1856, onder het voorzitterschap van den Gouverneur-Generaal gehouden, zijne functien als lid van dien raad nedergelegd.

In eene algemeene vergadering, gehouden op den 2den Januarij 1857, is door stemgeregtigde deelhebbers in de Javasche Bank vastgesteld een nieuw octrooi en reglement voor die inrigting, ter vervanging en met wijziging van het bestaande, hetwelk met ultimo Maart 1858 zal geëindigd zijn. Het nieuw octrooi en reglement, geldig voor een tijdvak van 10 jaren (1°. April 1858 tot ultimo Maart 1868), is door de directie der bank ter goedkeuring aan het gouvernement aangeboden.

Het gebrek aan geschikte gronden en de sedert eenigen tijd ondervonden min gunstige resultaten der koffijcultuur in sommige gedeelten der Preanger regentschappen, hebben aanleiding gegeven tot een onderzoek, in hoe ver zulks, in verband tot de krachten der inlandsche bevolking, al of niet moest leiden tot eene beperking of intrekking dier cultuur in de bedoelde gedeelten der genoemde residentie.

De uitkomst van dat onderzoek is geweest dat de Regering besloten heeft, dat geene verdere uitbreiding zal worden gegeven aan de koffijaanplantingen in de districten Maleber en Tjiblagong, behoorende tot het regentschap Tjiandjoer; zullende men zich daar bepalen tot het met zorg onderhouden der bestaande aanplantingen op de tegenwoordige hoogte; en dat in de districten Bandjar, Koewassen, Kaliepoetjang, Tjikambeelang, Tjidjoelan, Karang en Parong, behoorende tot het regentschap Soekapoera, de koffijcultuur is ingetrokken, onder de bepaling dat de koffij van die aanplantingen, zoolang die nog vruchten geven, voortdurend aan het Gouvernement zal worden geleverd.

Voorts zal worden in overweging genomen het al of niet doelmatige en wenschelijke voor de inlandsche bevolking, van het nemen eener proef met de teelt van den gomelastiekboom in de daarvoor geschikte districten van laatstgenoemd regentschap, met het doel om daarvan zoo mogelijk eene volkscultuur te maken.

De vele regens, gedurende het jaar 1856 op het eiland Banka gevallen, op tijdstippen, waarop voor de bewerking van ladangs juist droogte noodig is, hebben de vooruitzigten van den rijstoogst aldaar zoo ongunstig gemaakt, dat in sommige districten de vrees is ontstaan voor gebrek aan die eerste levensbehoefte.

Dien ten gevolge is ter beschikking van het bestuur van Banka gesteld eene zekere som gelds, om daarvoor door de bevolking houtwerken te doen leveren, uit welker betaling zij rijst zal kunnen inkoopen, welke van uit Palembang door den handel zal kunnen worden aangevoerd; terwijl tevens de magtiging is verleend om aan de behoeftigen, die niet in staat zijn zich door handenarbeid het noodige te verschaffen, eene tegemoetkoming in geld uit te reiken.

De *Javasche Couranten* loopen van 13 December tot en met 10 Januarij jl.

In de courant van 20 December ll. is door den Gouverneur-Generaal afgekondigd het volgende Koninklijk besluit:

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Gezien de voordragt van Onzen Minister van Kolonien, dd. 19 April 1856, lit. A, n°. 36;

Overwegende dat het belang van de ingezetenen van Nederlandsch Indie en van hunne betrekkingen in het moederland, eene verkorting wenschelijk maakt der termijnen, vastgesteld in de artt. 467, 470 en 493 van het Burgerlijk Wetboek voor Nederlandsch Indie, ten opzigte van hen, die bij vermoedelijke of bekende scheepsrampen zijn vermist;

En in dit opzigt de wetgeving voor Nederlandsch Indie willende in overeenstemming brengen met die van het moederland, bepaaldelijk met de wet van 9 Julij 1855 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 67);

Gezien het rapport van Onzen Minister van Justitie, van den 25sten April 1856, n°. 114;

Den Raad van State gehoord (advies van den 16den Mei 1856, n°. 4);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Kolonien, van den 30sten Julij 1856, lit. A, n°. 3.

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Het tijdsverloop van vijf of tien jaren, in de artt. 467, 470 en 493 van het Burgerlijk Wetboek voor Nederlandsch Indie gevorderd, wordt beperkt tot drie jaren, wanneer de afwezige tot de bemanning of passagiers blijkt behoord te hebben van een schip, waarvan gedurende dien tijd geene berigten zijn ingekomen.

De termijn van drie jaren vangt aan met de laatste tijding van het schip, en zoo er van geene tijding blijkt, met den dag van het laatst in zee steken van het schip.

Art. 2. Hetzelfde tijdsverloop van vijf of tien jaren wordt tot één jaar ingekort, wanneer de afwezige vermist is ter gelegenheid eener noodlottige gebeurtenis op 's lands kusten, binnenlandsche rivieren of wateren, aan eenig vaartuig, aan een deel zijner bemanning of zijner passagiers overkomen.

De termijn van één jaar vangt aan met het tijdstip, waarop de gebeurtenis geacht moet worden te hebben plaats gegrepen.

Onze Minister van Kolonien is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Justitie, aan den Raad van State en aan den Hoogen Raad der Nederlanden, tot informatie en narigt.

Het Loo, den 2den Augustus 1856.

WILLEM.

De Minister van Kolonien,
P. MIJER.

Bij Koninklijk besluit van den 11den September 1856, n°. 77, zijn benoemd tot ambtenaren voor de dienst van het boschwezen in Nederlandsch Indie: J. Beijerinck, C. M. C. Noodt, H. Stuffken en W. A. A. de Sturler.

Bij besluit van 9 December ll. had de Gouverneur-Generaal, — in aanmerking nemende dat de omstandigheden, die het uitvaardigen van het verbod op den aanvoer van Chinezen in de Wester-afdeeling van Borneo, bij de publicatie van 8 Julij 1853 (*Staatsblad* n°. 56), noodig hebben gemaakt, thans, sedert de werking van het Nederlandsch gezag in de Chinesche districten aldaar, hebben opgehouden te bestaan;

en lettende op de artt. 20, 29, 31 en 33 van het Reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indie,

goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Wordt ingetrokken en buiten werking gesteld de publicatie van 8 Julij 1853 (*Staatsblad* n°. 56).

Art. 2. Op de daartoe strekkende verzoeken van bij het gewestelijk bestuur allezins gunstig bekende en vertrouwde Chinesche hoofden of ingezetenen, en onder hunne borgstelling, wordt, op voordragt van den resident der Wester-afdeeling van Borneo, door den Gouverneur-Generaal, daartoe termen vindende, toegestaan het ontbieden van Chinesche nieuwelingen in het belang van landbouw, mijnontginning of de uitoefening van eenig nuttig beroep in de Wester-afdeeling van Borneo.

Zonder vooraf verkregene magtiging aangevoerde Chinesche nieuwelingen worden door den resident onverwijld afgewezen of, wanneer goede borgen door hen gesteld worden, kunnen zij worden toegelaten, in afwachting dat door de tusschenkomst van den resident van den Gouverneur-Generaal vergunning voor hen zij gevraagd en verkregen om in de Wester-afdeeling van Borneo te mogen verblijven.

Bij het niet-verkrijgen dezer vergunning zorgt de resident dat zoodanige nieuwelingen, met de eerste gelegenheid, door of ten koste van hunne borgen, worden verzonden naar eene plaats buiten Nederlandsch Indie.

Art. 3. De Chinesche nieuwelingen mogen alleen worden te werk gesteld of zich vestigen op door het bestuur aangewezene plaatsen, waar zij onverwijld moeten worden ingeschreven in de bestaande of bij de nieuwe vestigingen aan te leggen registers, door de betrokken dorpshoofden aan te houden, volgens de bestaande of later uit te vaardigen bepalingen.

Art. 4. Op den aanbreng van en het verleenen van huisvesting aan Chinesche nieuwelingen, in strijd met de bovenvermelde bepalingen, blijven van toepassing de verbodsbepalingen, voor Java daargesteld bij de besluiten van 14 November 1837, n°. 1 (*Staatsblad* n°. 58), en 20 October 1838, n°. 7 (*Staatsblad* n°. 40).

Art. 5. Deze ordonnantie treedt in werking op den dag van uitgifte van het *Staatsblad* waarin zij opgenomen is.

Bij besluit van 4 Januarij jl. had de Gouverneur-Generaal, — wenschende te voorkomen de schade, welke aan het jonge plantsoen veroorzaakt wordt door het uitbranden der bosschen;

Lettende op de artt. 24, 29, 31 en 33 van het Reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indie,

goedgevonden en verstaan:

Onder nadere goedkeuring des Konings, buiten werking te stellen art. 15 van het Reglement voor het beheer der bosschen, het aanplanten, voortkweeken en vellen van djattiehout op geheel Java, gearresteerd bij besluit van den Minister van Staat, Commissaris-generaal over Nederlandsch Indie, van 14 December 1829, n°. 21 (*Staatsblad* n°. 125), luidende:

» Volgens de deswege bestaande gewoonte, zal men in de maanden
» September en October, als het gras en de alang alang nog droog is,
» hetzelve in de bosschen in den brand steken, waardoor de bosschen
» schoon worden, de grond gemest wordt en de afgevallene djattiepitten
» goed opkomen."

Voorts waren door den Gouverneur-Generaal de volgende beschikkingen genomen:

(*Javasche Courant van den 13den December.*)

bij het civiel departement:

ontheven, op zijn verzoek, eervol, van de waarneming der civile geneeskundige dienst in de residentie Preanger-regentschappen, de civile geneesheer P. J. Frank;

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit zijne betrekking, de gewone deurwaarder bij den raad van justitie te Amboina J. H. E. van de Weeteringe Buijs;

benoemd: tot 2den commies bij de directie der middelen en domeinen (afdeeling beheer der inkomende en uitgaande regten), de klerk bij die directie J. H. Munter;

tot gewonen deurwaarder bij den landraad der stad en voorsteden van Batavia, de eervol ontslagen klerk bij de directie der producten en civile magazijnen J. C. de Heus;

verleend een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte aan den hoofdcipier bij 's lands gevangenis te Soerabaija C. J. Löwenstrom;

bij het militair departement:

bevorderd bij de geneeskundige dienst, tot officier van gezondheid der 1ste klasse, de officier van gezondheid der 2de klasse C. A. Bensen;

(*Javasche Courant van den 17den December.*)

bij het civiel departement:

tot lid van het collegie van boedelmeesteren te Batavia, de hoofdcommies ter algemeene secretarie J. Munnich;

erkend en toegelaten, krachtens Koninklijk besluit van 2 Augustus 1856 n°. 53, de heer G. L. Dorrepaal, als consul van Belgie te Samarang;

magtiging verleend, tot uitreiking aan den particulieren geneesheer W. G. L. Camphuijnder, eener acte van toelating tot de uitoefening der genees- en heelkundige practijk te Toeban, en om door hem de civile geneeskundige dienst in de afdeeling Toeban (residentie Rembang) te doen waarnemen;

bij het militair departement:

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie G. A. Andrée Wiltens;

verleend, een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den 2den luitenant der infanterie J. G. Brunings;

(*Javasche Courant van den 20sten December.*)

bij het civiel departement:

bij de indigo-cultuur bevorderd: tot adsistent der 3de klasse, de opziener der 1ste klasse D. F. van der Heijde;

tot opziener der 1ste klasse, de opzieners der 2de klasse J. J. Slootman en J. C. Philips;

weder geplaatst, als opziener der 1ste klasse, de ambtenaar op wachtgeld J. L. Rhemrev, laatstelijk opziener der 1ste klasse;

bij de schutterijen, enz. benoemd, tot luitenant-kolonel, kommandant der Bataviasche schutterij, de kapitein van dat corps mr. K. H. Nolthenius;

bij het militair departement:

overgeplaatst: bij de civile en militaire geneeskundige dienst te Banjermassing, de officier van gezondheid der 2de klasse H. W. Schwanefeld, thans te Banjoewangie;

bij de civile en militaire geneeskundige dienst te Banjoewangie, de officier van gezondheid der 2de klasse C. W. F. Mogk, thans te Samarang;

bij de civile en militaire geneeskundige dienst te Gombong, de officier van gezondheid der 2de klasse J. F. Gijsbers, thans op Banka;

bij het groot militair hospitaal te Willem I, de officier van gezondheid der 2de klasse C. Helfrich, thans te Banjermassing;

bij de civile en militaire geneeskundige dienst te Timor, de officier van gezondheid der 2de klasse C. F. A. Schneider, thans te Willem I;

bij de geneeskundige dienst op Banka, de officier van gezondheid der 2de klasse E. F. J. van Kappen, thans te Batavia;

bij het garnizoens-hospitaal te Djokdjokarta, de officier van gezondheid der 3de klasse J. P. Hönig, thans te Gombong;

bij de civile en militaire geneeskundige dienst te Larentuka, de officier van gezondheid der 3de klasse J. F. H. Hartsteen, thans te Soerakarta;

bij het garnizoens-hospitaal te Macassar, de officier van gezondheid der 3de klasse H. G. A. Jahn, thans te Larentuka;

bij het garnizoen te Klatten, de officier van gezondheid der 3de klasse C. F. W. Hannius, thans te Willem I;

bij het groot militair hospitaal te Samarang, de officier van gezondheid der 3de klasse H. J. Gaymans, thans te Weltevreden;

bij het garnizoens-hospitaal te Soerakarta, de officier van gezondheid der 3de klasse S. Tresling, thans te Weltevreden;

bij het groot militair hospitaal te Willem I, de officier van gezondheid der 3de klasse J. G. Jorritsma, thans te Samarang;

bij het garnizoens-hospitaal te Palembang, de officier van gezondheid der 3de klasse W. L. F. van der Heul, thans te Weltevreden;

goedgekeurd, dat door den chef over de geneeskundige dienst zijn overgeplaatst: bij het groot militair hospitaal te Willem I, de officier van gezondheid der 1ste klasse J. J. Lindgreen, thans te Muntok;

bij de geneeskundige dienst te Muntok, de officier van gezondheid der 1ste klasse F. W. Dolge, thans bij het groot militair hospitaal te Batavia;

(*Javasche Courant van den 24sten December.*)

bij het civiel departement:

ontslagen, uit 's lands dienst, de élève-opzigter bij 's lands burgerlijke openbare werken J. T. Haikema;

benoemd: tot raadsheer in het hooggeregtshof van Nederlandsch Indie, de omgaande regter in de vijfde afdeeling op Java mr. J. J. van Angelbeek;

tot omgaanden regter in de vijfde afdeeling op Java, het lid in den raad van justitie te Samarang mr. A. J. W. Cornets de Groot;

tot 1sten onderwijzer bij de gouvernements-tweede lagere school te Samarang, de onderwijzer bij de gouvernements-lagere school te Amboina J. W. Sloot;

bij het marine-departement:

gedetacheerd, bij de fabriek voor de marine, het stoomwezen en de nijverheid te Soerabaija, ten einde aldaar belast te worden met de betrekking van onder-directeur, de machinist der 1ste klasse bij de Nederlandsche marine G. Varkevisser;

tijdelijk gesteld, ter beschikking van den waarnemenden hoofdingenieur voor het stoomwezen in Nederlandsch Indie, de op zijn verzoek eervol uit 's lands dienst ontslagen adjunct-ingenieur van het stoomwezen in Nederlandsch Indie G. J. Netscher;

(*Javasche Courant van den 27sten December.*)

bij het civiel departement:

ontslagen: op zijn verzoek, eervol, uit de betrekking van advocaat en procureur bij het hooggeregtshof van Nederlandsch Indie en den raad van justitie te Batavia mr. H. Jacometti;

op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de secretaris van de residentie Probolingo S. K. E. M. W. baron Gansneb genaamd Tengnagel;

bij het militair departement:

bij het wapen der infanterie, bevorderd, tot kapiteins:

bij het 2de bataillon, de 1ste luitenant P. F. L. van Hombracht, van het garnizoens-bataillon in de 3de militaire afdeeling;

bij het 3de bataillon, de 1ste luitenant M. Baaij, van het 11de bataillon;

bij het 7de bataillon; de 1ste luitenant J. L. d'Harvant, van het 5de bataillon;

bij het 8ste bataillon, de 1ste luitenant F. H. D. Spelti, van het garnizoens-bataillon in de 3de militaire afdeeling;

bij het 10de bataillon, de 1ste luitenants L. J. F. B. Hamers en G. F. de Ravallet, van het 5de bataillon en van het corps pupillen, alsmede de 1ste luitenant-adjudant van het 4de bataillon J. C. Immink;

bij het 11de bataillon, de 1ste luitenant P. F. E. F. J. Saueressig, van het 2de, en K. F. Schultze, van het bataillon;

bij het 13de bataillon, de 1ste luitenant W. F. A. Eckhardt, van het garnizoens-bataillon in de 2de militaire afdeeling;

bij het 15de bataillon, de 1ste luitenant-adjudant K. H. O. van Bennekom, van het bataillon;

bij het 16de bataillon, de eerste luitenants G. T. Snijder en J. Sonnenberg, van het bataillon;

tot eerste luitenants:

bij het 2de bataillon, de tweede luitenants P. P. J. Eijpen, van het 13de, en T. E. C. Merens, van het bataillon;

bij het 5de bataillon, de tweede luitenant J. W. Filet, van het bataillon,

bij het 7de bataillon, de tweede luitenants H. J. van Lith, W. G. Munters en E. G. Weijland; de eerste van het 2de en de beide laatsten van het bataillon;

bij het 10de bataillon, de tweede luitenant H. Spoelder, van het bataillon;

bij het 12de bataillon, de tweede luitenant F. A. Steevert, van het 15de bataillon;

bij het 16de bataillon, de tweede luitenant E. A. Crevecoeur, van het bataillon;

bij het garnizoens-bataillon in de tweede militaire afdeeling, de tweede luitenant S. Berends, van het bataillon;

bij het garnizoens-bataillon op Banka, de tweede luitenant F. A. A. J. Valkenhoff, van het bataillon;

bij het garnizoens-bataillon ter Sumatra's Westkust, de tweede luitenant D. der Kinderen, van het bataillon;

bij het garnizoens-battaillon in de Wester-afdeeling van Borneo, de 2de uitenant F. M. Mulder, van het bataillon;

bij de garnizoens-compagnie in de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, de 2de luitenant A. F. Beeckman;

bij het wapen der artillerie:

tot kapiteins bij het personeel, de 1ste luitenants H. W. Brougers en E. J. Veerman, van het personeel;

tot 1sten luitenant bij het personeel, de 2de luitenant J. Janssens, van het personeel;

benoemd: tot 2de luitenants, de adjudant-onderofficier J. B. D. J. Whitton en de sergeant H. A. C. F. von Kurowsky;

tijdelijk op non-activiteit gesteld: de 1ste luitenant der artillerie J. J. ten Siethoff;

bij het marine-departement:

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de baas-kuiper bij de fabriek voor de marine, het stoomwezen en de nijverheid te Soerabaija, J. Dumoulin;

benoemd: bij het bureau van de hoofdadministratie der marine tot 2den commies, de 3de commies bij dat bureau F. G. de Bie;

tot 3de commiesen, J. W. Samuels, thans op daggeld bij dat bureau werkzaam, en de 1ste klerk bij dat bureau J. C. Leidelmeijer;

(*Javasche Courant van den 31sten December.*)

bij het civiel departement:

ontslagen, eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, de gewezen klerk ten burele van den adsistent-resident van Benkoelen J. E. Nan;

benoemd: tot lid in den raad van justitie te Samarang, de griffier bij den raad van justitie te Soerabaija, mr. P. J. Roozegaarde Bisschop;

tot griffier bij den raad van justitie te Soerabaija, de officier van justitie bij den raad van justitie te Amboina, mr. L. G. Bouricius;

tot adsistent-resident van Mandheling en Ankola (Sumatra's Westkust), R. Zellner, thans op non-activiteit, laatst adsistent-resident der Lima Poeloe Kotta's (Sumatra's Westkust), van verlof uit Nederland teruggekeerd.

bevorderd, bij de indigo-cultuur: tot adsistent der 2de klasse, de adsistent der 3de klasse F. W. A. van Stralendorff;

tot adsistent der 3de klasse, de opziener der 1ste klasse B. H. Outhoof;

tot opziener der 1ste klasse, de opziener der 2de klasse C. F. Bisschoff;

verleend: een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den controleur der 1ste klasse bij de landelijke inkomsten en cultures M. H. J. Kollmann;

bij het militair departement:

ontslagen: op hun verzoek, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapiteins der infanterie W. de Mol en K. F. Stoelman;

(*Javasche Courant van den 3den Januarij.*)

bij het civiel departement:

benoemd, tot commies, tevens boekhouder, bij het departement der inkomende en uitgaande regten te Samarang, de ambtenaar op wachtgeld H. L. Schmitt, laatst haven- en pakhuismeester, tevens ontvanger der inkomende en uitgaande regten, te Muntok;

ingetrokken, het aan den controleur der 1ste klasse bij de landelijke inkomsten en cultures L. H. van der Ven, wegens ziekte, verleend tweejarig verlof naar Nederland;

weder gesteld, ter beschikking van den directeur der cultures, de controleur der 3de klasse bij de landelijke inkomsten en cultures dr. J. J. van Limburg Brouwer, belast geweest met de waarneming der betrekking van adsistent van den geographischen ingenieur;

goedgekeurd, dat door den directeur der cultures is geplaatst, bij het kader der landelijke inkomsten en cultures, in de residentie Cheribon, de controleur der 1ste klasse W. F. baron van Reede van Oudtshoorn;

(*Javasche Courant van den 7den Januarij.*)

bij het civiel departement:

erkend en toegelaten, krachtens Koninklijk besluit van 19 September 1856 n°. 71, de heer Alexander Fraser, als consul van Groot-Brittannie te Batavia;

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de zoutverkoop-pakhuismeester te Bodjonegoro (Rembang) F. J. Mentz;

bij het corps dragonders van het legioen van den pangeran Adhipati Pakoe Alam te Djokjokarta, eervol, de ritmeester pangeran hario Soerjaningprang en de 1ste luitenant radhen mas hario Atmo Koesoemo;

tijdelijk opgedragen, de dienst bij de gemeenten in de verschillende afdeelingen der residentie Preanger regentschappen, aan ds. J. J. Scheuer, laatstelijk predikant bij de Protestantsche gemeente te Batavia, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd:

benoemd, tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Pekalongan, de predikant bij de Protestantsche gemeente te Tagal, A. C. van Maarseveen;

tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Amboina, de predikant bij de Protestantsche gemeente te Soerakarta J. K. Kam;

tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Poerworedjo, de predikant bij de Protestantsche gemeente te Padang J. C. Fraissinet;

tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Soerakarta, de predikant bij de Protestantsche gemeente te Macassar, J. W. C. van Steeden;

tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Padang, de predikant bij de Protestantsche gemeente te Riouw, ds. T. C. M. Hanegraaf;

tot predikant bij de protestantsche gemeente te Rembang, A. A. Th. Mounier, tijdelijk belast met de waarneming van de dienst in de residentien Rembang en Japara;

tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Banda, de predikant bij de Protestantsche gemeente te Amboina K. J. C. van den Berg;

tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Buitenzorg, de benoemde predikant voor de dienst in Nederlandsch Indie H. van Ameijden van Duijm, onlangs uit Nederland aangekomen;

tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Djokjokarta, de benoemde predikant voor de dienst in Nederlandsch Indie C. G. S. Begeman S H Az., onlangs uit Nederland aangekomen;

tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Probolingo, de benoemde predikant voor de dienst in Nederlandsch Indie F. J. N. Brouwer, onlangs uit Nederland aangekomen:

tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Cheribon, de benoemde predikant voor de dienst in Nederlandsch Indie J. G. Walraven Krol Lz. H J, onlangs uit Nederland aangekomen;

tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Sumanap, de benoemde predikant voor de dienst in Nederlandsch Indie J. M. Verff J. Pz., onlangs uit Nederland aangekomen:

tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Macassar, de benoemde predikant voor de dienst in Nederlandsch Indie B. Braams, onlangs uit Nederland aangekomen;

tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Salatiga, de benoemde predikant voor de dienst in Nederlandsch Indie G. van Gerrevink, onlangs uit Nederland aangekomen;

bevorderd, bij het kader der landelijke inkomsten en cultures: tot controleur der 1ste klasse, de controleur der 2de klasse A. Taunay;

tot controleur der 2de klasse, de controleur der 3de klasse J. Baart de la Faille;

gesteld, ter beschikking van den directeur der cultures, de benoemde ambtenaar der 2de klasse voor de dienst in Nederlandsch Indie H. Mulock Houwer;

verleend, een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den administrateur en boekhouder bij het entrepôt te Batavia J. C. Dijserinck;

magtiging verleend, tot het uitreiken aan D. M. Piller, gepensioneerd dirigerend officier van gezondheid der 2de klasse, eener acte van toelating tot de uitoefening der genees- en heelkundige praktijk in de residentie Djokjokarta;

bij het militair departement:

benoemd bij de geneeskundige dienst, tot adjunct-paardenarts de sergeant der artillerie J. C. D. Minlot;

verleend, een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kapitein der artillerie J. M. D. Sikkens;

(*Javasche Courant van den 10den January.*)

bij het civiel departement:

ontslagen, eervol, uit 's lands diens, met behoud van regt op pensioen, de hulponderwijzer bij de gouvernements- lagere school te Pasoeroean J. Giebrant;

bij het militair departement:

benoemd: bij het wapen der infanterie, tot 2de luitenants: bij het 3de bataillon, de sergeant C. Graue, van het 15de bataillon:

bij het 5de bataillon de sergeant-majoors F. H. Pourchez en F. J. Boom, respectivelijk van het 4de en 13de bataillon;

bij het 7de bataillon (Meester Cornelis), de sergeant L. G. Diepenheim, van het 10de bataillon,

bij het 9de bataillon, de fourrier J. Stulting, van het garnizoensbataillon ter Sumatra's Westkust, en de sergeant F. H. Bordewijk, van het 10de battaillon;

bij het 10de bataillon, de sergeant-majoor B. E. Mekern, van het 13de bataillon;

bij het garnizons-bataillon te Palembang, de sergeanten P. H. A. C. Göbel en J. H. Epke, alsmede de fourrier A. C. H. Ahn, respectivelijk van het 15de, 12de en 16de bataillon;

bij het garnizoens-bataillon in de Wester-afdeeling van Borneo, de sergeant F. J. Duchateau, van het 12de bataillon.

De genoemde Couranten behelzen voorts de volgende berigten:

(*Javasche Courant van den 13den December.*)

Batavia. — Gedurende October 1856 is aan inkomende en uitgaande regten op Java en Madura ontvangen eene som van f 803,484:100^{5}.

De ontvangst over de tien eerste maanden van dit jaar bedraagt. . . . . f 7,007,687:100

Hieronder is echter begrepen:

aan fictive regten op gouvernements-producten . . . . f 1,705,341: 76

aan terugbetaalde regten. 88,455:104

1,793,807: 60

Zuivere ontvangst f 5,213,880: 40

(*Javasche Courant van den 17den December.*)

Batavia. — Wij zijn in de gelegenheid gesteld het volgende nopens de krijgsverrigtingen van Zijner Majesteits stoomschip *Celebes* op de Kapoeasrivier (Wester afdeeling van Borneo) mede te deelen. Deze berigten zijn ontleend aan het rapport van den kommandant van de *Celebes*.

In den vroegen morgen van den 8sten November jl. vertrok Zijner Majesteits stoomschip *Celebes* van voor Pontianak naar de Boven-Kapoeas-rivier.

Aan boord waren geëmbarqueerd de luitenant-kolonel, wd. resident ter Westkust van Borneo, Kroesen, deszelfs adjudant de 1ste luitenant Kriesveld, de 2de luitenant Thieme, een detachement van 25 Europesche en 50 inlandsche soldaten, benevens den ingenieur 3de klasse van den waterstaat van Raders, Chinezen, loodsen en bedienden.

Met den overste Kroesen was ik overeengekomen om tot Sintang (ten einde geen tijd te verliezen) geene andere plaatsen dan Tajjan en Sangaauw aan te doen. Op de laatste plaats vonden wij een bandong, die reeds eene maand te voren, onder militair escorte, van Pontianak naar Sintang vertrokken was, ongeveer 12 koijangs aan muntspecie en goederen, benevens de militairen, die op de *Celebes* werden overgenomen.

Den 12den November, met zonsondergang, waren wij nog 3 mijlen van Sintang en op het punt, zoo als des avonds meestal geschiedde, om te gaan ankeren, toen een extra-post van Sintang, voor Pontianak, op zijde kwam. Deze bragt de tijding mede dat het fort te Sintang, dien morgen ten 4½ ure door p. m. 2500 dajaks en Maleijers, onder aanvoering van de Sintangsche pangerangs Ratoe, Moeda, Koening en Anoem aangevallen was. Tot vier malen toe hadden zij den aanval op nieuw gewaagd, doch waren telkens met een groot verlies van dooden en gekwetsten teruggeslagen. Van onze zijde was een inlandsch soldaat door een lillakogel gesneuveld; vele wapens en schilden werden buit gemaakt.

Denzelfden dag, des avonds ten elf ure, zoude de vijand nog een tweeden aanval op de benting beproeven.

Ik besloot om door te stoomen. Het was een regenachtige avond; in de rivier waren op deze hoogte zware bogten en steenen, en de inlandsche loods had er niet veel lust in. Ik stelde hem gerust door hem van zijne verantwoordelijkheid te ontslaan. Ten 9 ure moesten wij voor eene zware bui stoppen. Ten 9½ ure was de *Celebes* voor de vijandelijke kampong. De adsistent-resident von Gaffron en de militaire kommandant van Hoeij Schilthouwer kwamen aan boord. Van hen vernamen wij dat de vijand zich in de versterkte woningen van de pangerangs Moeda en Koening, omstreeks twintig minuten hooger de rivier op gelegen, tot een nieuwen aanval vereenigd had.

Door den luitenant-kolonel en mij werd besloten om dadelijk weder anker op te gaan en hooger op te stoomen. Inmiddels werd de batterij met scherp geladen en een landingsdetachement, uit land- en zeemagt te zamen gesteld, in gereedheid gebragt.

Ten 10¼ ure was de *Celebes* voor de versterkte huizen aan den linker oever van de rivier genaderd; twee schoten met kartetsen werden in dezelve gedaan; een oogenblik daarna vielen mede twee schoten met kartetsen in de twee à drie scheepslengten hooger op gelegen huizen aan den regter oever. Gelijktijdig werden alle sloepen gestreken en de troepen aan den wal gebragt. Op den linker oever debarqueerden de 1ste luitenant Kriesfeld met 35 soldaten, aan den regter oever de luitenant ter zee 2de klasse Steffens met den 2den luitenant Thieme en 16 mariniers en matrozen. De *Celebes* hield daarna tusschen de huizen op en neder. Op het roepen van den luitenant Kriesfeld, dat zich in de huizen nog vele vijanden bevonden, werd de luitenant-ter-zee 2de klasse, baron van Heeckeren, met nog 16 man ter zijner adsistentie gezonden. Weldra was het nu eene generale vlugt geworden. Vier vijandelijke lijken werden op de plaats gevonden. De huizen werden daarna met veel moeite in brand gestoken en vóór middernacht waren geheel Sintang en omstreken door eenen hevigen vuurgloed verlicht.

Nadat de gedebarqueerden, zonder eenig verlies geleden te hebben, weder aan boord waren gekomen, dreef de *Celebes*, tusschen de brandende gebouwen, door terug naar hare eerste ankerplaats, bij het fort.

Bij het begin van de attaque was het vrij droog weder, doch weldra barstte een hevig onweder, dat uren aanhield, met hevige regens over ons los.

Gedurende den geheelen nacht werd er stoom opgehouden en met de meeste omzigtigheid en waakzaamheid de wacht gedaan.

Het is mij een streelend genoegen UHE. Gestr. hier de verzekering te kunnen geven, dat, niettegenstaande het donkere van den nacht en het slechte weder, zoowel door de onder mijne bevelen dienende officieren als verdere equipage van de *Celebes*, bij deze nachtelijke gelegenheid de gegeven bevelen met de meeste ijver en naauwgezetheid zijn opgevolgd en ten uitvoer gebragt. Allen wedijverden, daar waar zij stonden, om hunnen pligt te doen en zich te onderscheiden. Der machinekamer zij vooral ook mijn dank toegebragt; de gegeven bevelen werden daar bijna gelijktijdig met de waarschuwing er toe, ten uitvoer gebragt.

Den 13den gingen de geëmbarqueerde troepen in schafting aan den wal over. Dien dag kwamen de nog overgebleven mantries, kooplieden en notabelen van Sintang, die niet gevlugt of met den vijand afgetrokken waren, bij den luitenant-kolonel, wd. resident, hunne opwachting maken. Daar de panumbahan, die de handelingen zijner oome niet had kunnen tegengaan, ook gevlugt was, werd er gedurende zijne absentie een tijdelijk bestuur aangesteld, en aan den kleinen man de verzekering gegeven, dat het gouvernement hem niet voor het wangedrag zijner vorsten zoude doen boeten.

De panumbahan werd door afgevaardigden verzocht weder in zijn rijk terug te keeren.

In den namiddag van dien dag deden al de gewapende sloepen van de *Celebes* eene militaire verkenning op de rivier. Het gedeelte van de huizen, dat den vorigen avond door den harden regen niet geheel afgebrand was, werd op nieuw aangestoken. Twee ijzeren kanonnen, te slecht om mede te nemen, werden in de rivier geworpen. De luitenant-kolonel Croese en ik verzelden dezen togt.

Van de kruisboot nº. 28, juragan *Norilla*, die in den morgen van den 12den zulke goede diensten bewezen had, was een sampang met 7 man, in den nacht van den aanval op patrouille gezonden, vermist; weldra kregen wij de treurige tijding dat vier van de opvarenden door den vijand genomen en van kant gemaakt waren, en de drie overigen zich door de vlugt hadden gered.

Twee hunner lijken, waarvan een zonder hoofd, kwamen voorbij drijven, werden opgevischt en ter aarde besteld.

Vooreerst geen aanval meer te vreezen zijnde, embarqueerden den 17den November een sergeant met 35 inlandsche soldaten en stoomde de *Celebes* naar Salembauw. Te Senhoet en Silat werd geankerd.

De komst van den stoomer boezemde langs den geheelen weg de goedgezinden vertrouwen en de kwaadgezinden schrik en vrees in. Pangeran Mahomet van Salembouw bood aan, om met zijne dajaks tegen de op-

oproerige vorsten van Sintang te velde te trekken; deze uitnoodiging werd door den luitenant-kolonel Kroesen voor het oogenblik van de hand gewezen.

Om echter aan de inwoners van Sintang zijne goede verstandhouding met het Gouvernement te doen uitkomen, werden twee vorstelijke hoofden en 37 zijner dajaks met de *Celebes* naar Sintang medegenomen, en in het fort gehuisvest.

Den 21sten kwam de *Celebes* te Sintang terug.

De panumbahan was inmiddels ook teruggekomen. Den volgenden dag kwam hij zijne opwachting bij den overste Kroesen maken.

De oproerige pangerangs hadden in dien tijd de wijk naar de boven-Melawie genomen, de meeste dajaks hadden hen verlaten: hun grootste aanhang was verbroken.

Te Sintang werden aan het fort en de kruisboot afgegeven een mortier van 13 duim met toebehooren, 32 granaten à 13 duim, 50 handgranaten à 7 duim, 20 kartetsen à 6 pond en 60 kartetsen à 1 pond.

Den 25sten November werd de terugreis naar Pontianak begonnen.

Bantam. — Ten gevolge van de van af den 22sten tot den 27sten November bijna zonder ophouden gevallen zware regens, hebben de rivieren in deze residentie zoodanige hoogte bereikt, als sedert het jaar 1846 niet meer was waargenomen. Belangrijke schade is daardoor aan de waterwerken, bruggen en wegen aangerigt. De groote weg langs het strand, in de districten Anjer en Tjiringien, alwaar de sterk gezwollen rivieren door hoog zeegetij in hare uitwatering werden verhinderd, heeft weder, even als in het laatst van het vorige jaar, het meest geleden. Al de bruggen van Anjer tot Passawran, waaronder ook de onlangs nieuw gelegde brug bij Passang Tenang, zijn weggeslagen.

De aarden dam in de Tjikoning, waardoor het water in de leiding tot de hoofdplaats Anjer ten dienste van het fort en de aldaar ter reede komende schepen wordt gevoerd, is vernield en de leiding daardoor geheel verstopt.

Een onlangs voltooide groote aarden dam in de rivier Tjikoeloer en eene houten brug over de Bantam-rivier, nabij het militair hospitaal te Serang, zijn weggeslagen, waardoor de gemeenschap met de omliggende kampongs zeer werd belemmerd.

De lang aanhoudende bandjirs in de rivier Tjioedjoeng hebben de gemeenschap langs den grooten postweg, nabij Onderandir, eenige dagen achtereen voor rijtuigen gestremd. De brievenpostdienst is echter gaande kunnen worden gehouden. — Eene groote doorbraak in den dijk bij Onderandir zette een gedeelte van de aldaar reeds met bibiet beplante velden onder water.

Verlies van menschenlevens en van vee heeft bij deze overstroomingen geen plaats gevonden.

Door het bestuur waren bereids de noodige maatregelen tot herstelling van een en ander genomen.

Bagelen. — Door de in den laatsten tijd herhaaldelijk gevallen zware regens en daardoor ontstane overstroomingen werden hier weder groote verwoestingen aangerigt.

De nieuwe indigo-aanplantingen hebben op sommige plaatsen veel geleden, vooral in het district Sokka, alwaar 80 bouws als uitgestorven worden opgegeven. De overige schade aan aanplantingen kon men nog niet opgeven, omdat de bandjirs in de rivieren Kedong Bener en Kedong Tawon nog steeds voortduurden.

Kediri. — Ook hier hebben de aanhoudende regens min of meer belangrijke schade toegebragt aan dammen, waterleidingen, bruggen en wegen.

(*Javasche Courant van den 20sten December.*)

Patjitan. — Ten gevolge van de op den 25sten, 26sten en 27sten November gevallen zware regens is een groot gedeelte van de vlakten in de districten Patjitan en Semanten overstroomd; 63 bouws onlangs met padie en aardvruchten beplante velden en $9\frac{3}{4}$ bouws uitgeworpen zaaipadie zijn vernield.

De groote weg naar het district Semanten en de weg naar de afscheep- en landingplaats Koetjoer is belangrijk beschadigd. De laatstgenoemde weg is voor een groot gedeelte weggeslagen, waardoor gaten zijn ontstaan van ongeveer 30 voeten wijd en 10 voeten diep, terwijl de groote hoeveelheid water in deze gaten doorgedrongen, alle herstel voor het oogenblik ondoenlijk maakt.

De afvoer van de koffij en peper naar Koetjoer, die daardoor tijdelijk gestremd werd, is echter door de genomen maatregelen weder spoedig kunnen worden voortgezet.

De groote brug over de Patjitansche rivier, nabij de dessa Ardjosarie, district Semanten, zoomede de brug bij de dessa Ngethol, district Patjitan, op den grooten weg naar Semanten, is geheel weggeslagen. De gemeenschap van de hoofdplaats Patjitan is daardoor langs dien weg tijdelijk gestremd, waarin voorloopig door middel van vlotten wordt voorzien.

(*Javasche Courant van den 24sten December.*)

Batavia. — Ter aanvulling van het voorkomende in ons nommer van den 16den dezer [zie hierboven] nopens den aanval van het fort te Sintang (Wester-afdeeling van Borneo), deelen wij hieronder mede het ter zake van den luitenant-kolonel, kommandant der troepen, wd. resident dier afdeeling, W. E. Kroesen, ontvangen rapport.

Volgens ontvangen berigten van den wd. adsistent-resident van Sintang, zoude het grootste gedeelte der moordenaars van den 2den luitenant der infanterie J. E. Sachse en diens Javaansche bedienden (zie ons nommer van den 25sten October jl.) [*Staats-courant* nº. 3] bestaan hebben uit volgelingen van de pangerans Ratoe, Anoem en Moeda, en moest dit feit, volgens verklaring van sommige personen, worden toegeschreven aan wraakneming, en zulks met betrekking tot de door het bestuur uitgevaardigde bevelen nopens eenige regelingen onder de dajaks.

Zoodra dit berigt en nog latere tijdingen, alle handelende over vijandelijke maatregelen die de bovengenoemde pangerangs tegenover het bestuur namen, te Pontianak werd ontvangen, besloot de wd. resident om onmiddellijk naar Sintang te vertrekken en scheepte zich dien ten gevolge, met den 1sten luitenant der infanterie Kriesfeld, den 2den luitenant Thieme, benevens een detachement van 25 Europesche en 50 inlandsche soldaten, in den morgen van den 8sten November in aan boord van Zr. Ms. stoomschip *Celebes*, gekommandeerd door den luitenant-ter-zee 1ste klasse J. E. de Man.

Tegen het vallen van den avond op den 12den November waren wij tot op een afstand van twee uren Sintang genaderd, en daar de rivier juist te dier plaatse eenige scherpe bogten maakt, die het wenschelijk maken, met een vaartuig van de lengte der *Celebes*, het traject over dag af te leggen, was bereids besloten daar het anker te werpen en den nacht door te brengen. De order tot ankeren was echter nog niet door den kommandant gegeven, toen wij door een sampang werden ontmoet, die mij overbragt rapporten van den adsistent-resident en den kapitein, militaire kommandant te Sintang, geschreven eenige uren vroeger. Die rapporten behelsden het volgende:

De versterking te Sintang was in den morgen van den 12den November omstreeks $4\frac{1}{2}$ ure door een massa Maleijers en dajaks van twee verschillende zijden aangevallen. Langs de Melahoei en Kapoeas (aan welker zamenvloeijing het etablissement gelegen is), tot in de nabijheid van het in aanbouw zijnde fort in een aantal prauwtjes afgezakt, had de vijand zich onder beschutting van de zich daar bevindende hoogten en ravijnen in de diepste stilte opgesteld, en deed alsan onder een oorverdoovend gegil een woesten aanval. Van het in aanbouw zijnde fort waren nog slechts de beide bastions voltooid en lag het overige gedeelte geheel open. Het vrije uitzigt werd door eenige temporaire gebouwtjes, die buiten het fort waren daargesteld, maar nog veel meer door eene op circa 150 passen verwijderde hoogte, zeer belemmerd; de militaire kommandant, kapitein P. J. C. van Hoeij Schilthouwer had echter zijne maatregelen goed genomen en werd bij de uitvoering derzelve op de loffelijkste wijze door zijne officieren en soldaten ondersteund. Van uit de beide bastions, ieder bewapend met een kanon à 6 pd., werd een levendig kartetsvuur op de aanvallers onderhouden; een mortier à 13 dm. bragt de daaruit geworpen granaten met succes onder den opdringenden drom. Het grootste gedeelte der infanterie was en tirailleur buiten de redoute langs den rand van een nabij liggend ravijn opgesteld en bragt van daaruit den vijand mede veel verlies toe. De aanvallers, ofschoon van schietgeweer genoegzaam voorzien, maakten van dat wapen echter slechts weinig gebruik; hun geheele doel scheen te zijn, door hunne massa te imposeren en ook in massa met de lans op onze troepen in te dringen. Tot vier malen toe werd de aanval afgeslagen, tot vier malen toe door den vijand hervat, tot dat hij eindelijk tegen $6\frac{1}{2}$ ure des morgens afliet en een goed heenkomen naar zijne prauwen en over land zocht. Bij dat embarquement werd hem nog een gevoelig verlies toegebragt, zoodat hij daarbij 13 prauwtjes in den steek moest laten. De bezetting van Sintang wenschte niets liever dan den vlugtenden vijand te vervolgen, doch de kapitein, militaire kommandant, hield wijsselijk dien ijver in bedwang, omdat het voor ons ongunstige terrein ligtelijk eene hinderlaag kon bedekken en het mogelijke verlies van slechts weinige manschappen der bezetting, deze, bij den geheel geïsoleerden toestand waarin zij zich bevond, meer nadeel zou hebben gedaan dan het meester worden van eenige gesneuvelden of gewonden.

Terwijl de hier vermelde aanval geschiedde van de zijde der Melahoei, had eene andere, daarmede gecombineerde, plaats van de zijde der Kapoeas. Op de rivier aan die zijde lag geposteerd de kruisboot nº. 28; deze bestreek met haar geschut het terrein waar de aanvallers uit het bosch moesten deboucheren, terwijl verder achterwaarts, onder de leiding van den waarnemenden adsistent-resident von Gaffron, opgesteld waren een aantal dajaks van andere stammen, eenige gewapende politiedienaren en bannelingen; een en ander ondersteund door een detachement infanterie der bezetting. Aan die zijde bragt de vijand het echter niet tot onder het werkzaam geweervuur. Telkens als hij beproefde uit het bosch te deboucheren, werd hij, door een krachtig kartetsvuur van de kruisboot begroet, weder teruggeworpen, en toen de aanvallers van de andere zijde op de vlugt gingen, kozen ook de van dezen kant gekomenen het hazenpad. Op die vlugt door de daar opgestelde verdedigers vervolgd, werd hun nog eenig verlies toegebragt.

De bezetting was op het oogenblik van den aanval sterk 146 man; het getal der aanvallers kan niet naar waarheid vermeld worden, de minst overdrevene berigten geven als minimum een cijfer van 2500 man aan; ik geloof dat dit niet geëxagereerd zal zijn. De aanval van de zijde der Kapoeas geschiedde onder aanvoering van pangeran Moeda in persoon; die langs de Melahoei, onder de leiding van Hadjie Mohamad Saleh.

Van onze zijde was slechts het verlies te betreuren van één inlandsch fuselier die, door een lillaschot getroffen, sneuvelde. De vijand nam als naar gewoonte zijne gewonden en gesneuvelden mede; volgens de later ingekomen berigten moet zijn verlies zeer aanmerkelijk zijn geweest en mag het alleen aan gesneuvelden niet beneden de 150 man gesteld worden. In een groot gat opwaarts de Melahoei moeten bij elkander alleen 40 lijken begraven zijn. Een aantal lansen, schilden, klewangs, 13 prauwtjes en veel voor hunne eigene voeding door de aanvallers medegebragte rijst viel der bezetting in handen.

Bij het slot van het rapport van den waarnd. adsistent-resident werd nog medegedeeld, dat volgens ingewonnen berigten de vijand een tweeden aanval had voorgenomen te doen.

Na van den inhoud der rapporten den kommandant der *Celebes* mededeeling te hebben gedaan, werd door ons terstond besloten niet te ankeren, maar niettegenstaande de invallende duisternis, de reis naar Sintang onmiddellijk te vervolgen.

Circa 9 ure des avonds kwamen wij voor het etablissement aan en lieten het anker in de nabijheid van het fort vallen. Oogenblikkelijk daarna kwamen de waarnemende adsistent-resident en de kapitein militaire kommandant aan boord, om mij van den stand van zaken kennis te geven. De vijand had zich herzameld en had zich in grooten getale bijeengevoegd in de kampongs Menjoerei en Menjoembong, gelegen op circa 10 minuten opwaarts de Kapoeas, aan den regter en linker oever dier rivier. De beide kampongs bestaan eigenlijk slechts uit de grooten ijzerhouten en gepalissadeerde woningen van de pangerans Moeda en Koening, benevens die hunner volgelingen of pandelingen. Van daaruit had de vijand het voornemen om dien nacht andermaal eenen aanval te beproeven. Dat die aanval, nu het stoomschip *Celebes* daar was, niet meer zou gebeuren, hiervan was ik genoegzaam zeker; even stellig hield ik mij overtuigd, dat bijaldien ik wachtte tot den volgenden morgen, de vijand geheel uit den directen omtrek verdwenen zoude zijn. Ik besloot derhalve geen tijd te verliezen maar de les, die te geven was, onmiddellijk (kon het zijn) toe te passen.

De luitenant-ter-zee 1ste klasse de Man, vol ijver en vuur om van zijne zijde alles te verrigten wat wenschelijk mogt geacht worden, was terstond bereid om het anker te ligten en weder onder stoom te gaan. De last daartoe werd door hem gegeven, en langzaam stoomde nu de *Celebes* weder opwaarts in den door de bewolkte maan slechts flaauw verlichten nacht. Inmiddels liet ik het door mij van Pontianak medegenomen detachement van 75 bajonetten aantreden; de kommandant der *Celebes* voegde daarbij een detachement van 32 mariniers en matrozen,

en deze vereenigde magt hield zich gereed om te debarqueren. De beide kampongs Menjoerei en Menjoembong zijn in eene eenigzins schuinsche rigting over elkander gelegen; het aantal daar verzamelden werd op 3 à 400 man geschat. De vijand hield zich dood stil; de dalams der vorsten waren door de duisternis en door het geboomte weinig of niet te onderscheiden; alleen zag men hier en daar een enkel licht bewegen. Vlak door de het digtst bij Sintang gelegen kampong gekomen, werden twee kartetsschoten (uit een 30 pd. en een 6 pd. kanon) door den vorstelijken dalam van pangeran Koening gejaagd, en onmiddellijk een detachement infanterie onder de orders van mijnen adjudant, den 1sten luitenant Kriesfeld, en mariniers en matrozen onder den 1sten luitenant ter zee 2de klasse van Heeckeren van Waliën, ontscheept. Zij hadden in last den vijand, zoo deze stand mogt houden, op het lijf te vallen; hem echter, zoo hij vlugtte, niet te vervolgen, hetgeen in de duisternis en bij de onbekendheid met het terrein bezwarend zou zijn, maar alleen de vlugtenden eenige geweerschoten na te zenden.

Vervolgens werd nog een 100tal passen opgestoomd tot voor de aan de overzijde gelegen kampong. Ook door den zich daar bevindenden dalam van pangeran Moeda werden twee kartetsschoten gejaagd, en geschiedde een gelijktijdig debarquement van marine en infanterie, onder de bevelen van den luitenant ter zee 2de klasse Steffens en den 2den luitenant der infanterie Thieme.

Beide gedebarqueerde detachementen voldeden naar behooren aan den hun opgedragen last. De vijand bood geen tegenstand; bij het vallen der kartetsschoten had hij zich stil gehouden en was op zijn standpunt gebleven, waarschijnlijk niet vermoedende dat hij met een debarquement bedreigd werd. Bij het aanrukken der troepen echter vlugtte alles overhaast; verscheidenen werden nog door geweerschoten getroffen; *vier* gesneuvelden, die men nu den moed niet had mede te nemen, werden op de plaats gevonden.

Inmiddels was een hevig onweder, vergezeld van zware stortregens, losgebroken; slechts met veel moeite gelukte het om de beide dalams, die geheel van ijzerhout zamengesteld waren, in brand te steken; doch eindelijk kreeg het vuur de overhand, en onder een hevigen brand van de beide vorstelijke woningen, waardoor alles in den omtrek hel verlicht werd, zakte de *Celebes* wederom af en ankerde andermaal voor het etablissement te Sintang.

Een aantal wapens en schilden werd nog door de gedebarqueerde troepen mede teruggebragt; in een der dalams waren twee ijzeren kanonnen gevonden, die men echter niet had kunnen medenemen; gedurende den brand getuigden herhaalde ontploffingen dat daar ook buskruid was bewaard geweest.

Jammer was het dat de waarnd. adsistent-resident en de militaire kommandant van Sintang niet, al ware het slechts 5 minuten vroeger, aan boord der *Celebes* waren gekomen. Dan toch had men op het van die heeren ontvangen berigt, dat de vijand opwaarts verzameld was, het anker niet laten vallen, maar waren wij dadelijk doorgestoomd. Nu echter viel het anker en zoo als later gebleken is, werd de hooger op verzamelde vijand het eerst op de aankomst van den stoomer opmerkzaam gemaakt, door het geratel dat de ankerketting bij het vallen veroorzaakte. Het weder ligten van het anker bragt noodzakelijk tijdverlies te weeg, dat, hoe gering dan ook, den vijand genoegzaam tijd gaf om in de op dat oogenblik gereed liggende praauwtjes de wijk te nemen naar de vele zijtakken en spruiten de rivier opwaarts gelegen.

In den nacht van den aanval op Sintang was eene sampang, bemand met 7 man van de kruisboot n°. 28, tot het doen eener ronde op de rivier uitgezonden. Die sampang was echter nog niet teruggekeerd, en bij het nemen van den dalam van den pangeran Koening werd een der pieken, die de manschappen der kruisboot hadden medegenomen, gevonden.

Later is dan ook bekend geworden dat, niettegenstaande de ronde strengen last had om nergens aan te leggen, zij aan dien last niet voldaan maar aan een der rakets aangelegd heeft; dat zij bij die gelegenheid door een deel der reeds verzamelde vijanden is overvallen en vier der opvarenden zouden zijn vermoord. De overige drie hadden zich met de vlugt gered, doch zijn evenwel tot nu toe niet te regt gekomen.

Den volgenden morgen, 13 November, ontving ik aan boord van Zr. Ms. stoomschip *Celebes* eene deputatie van de voornaamste handelaars en eenige der mantries van Sintang. Mijn besluit hoedanig verder te handelen, was bereids genomen. Ik sprak tot de deputatie in geruststellende bewoordingen, gaf hun de verzekering dat ik hen zoude beschermen en maande hen verder aan om hunnerzijds mijne woorden en bedoelingen aan hunne uit vrees voor de in opstand zijnde vorsten en hunne volgelingen gevlugte landgenooten bekend te maken. Ik gaf voorts nog dienzelfden dag eene publicatie uit.

Een groot, ja het grootste gedeelte der bevolking van Sintang was gevlugt, aan den eenen kant uit vrees voor de in verzet zijnde vorsten, ten andere uit vrees voor de wraak die welligt door het Gouvernement zou worden genomen en misschien schuldigen en onschuldigen zou treffen. Het was nu zeker dat de vier pangerans, Ratoe, Moeda, Koening en Anoem, aan het hoofd van den opstand stonden; door list en geweld hadden deze hunne vele volgelingen, en door omkooping en belofte van plundering van het zoutpakhuis en de gouvernementskas te Sintang, de dajaks tot den opstand overgehaald.

De panumbahan van Sintang (een nog jong en onbeduidend zwak man) die geheel onder het moreel overwigt zijner ooms, de genoemde pangerans, gebukt ging, had zijnerzijds alles beproefd om hen van hun misdadig voornemen terug te houden en had daartoe zelfs eenig stofgoud aangeboden, hetgeen echter door de tegenpartij geweigerd was. Zelfs was hij door pangeran Moeda bedreigd, dat deze ook hem zou vermoorden. De panumbahan, door schrik bevangen, had zich met zijnen vader en een anderen oom, pangeran Soema, den dag voor den aanval met de vlugt gered, was echter niet de rivier opwaarts gegaan, maar had benedenwaarts de wijk genomen. Aan hem deed ik terstond een geruststellenden brief afgaan, waarin ik echter aandrong op zijn onmiddellijken terugkeer. Inmiddels werd uit de voornaamste mantries één gekozen om voorloopig het dagelijksch bestuur waar te nemen.

Gematigdheid had ik mij ter beëindiging dezer zaken tot regel gesteld; ik wist dat de eigenlijke schuldigen alleen de vier genoemde pangerans en nog een paar personen van minderen rang waren: zij hadden van hun overwigt en van de vrees, die zij sedert jaren reeds langs het stroomgebied van de Kapoeas op de bevolking uitoefenden, gebruik gemaakt: op hen wilde ik dus de straf voor het misdrijf doen vallen: niet op de ondergeschikten. Vooral ook werd ik daartoe geleid, omdat het mij wel zeer gemakkelijk zou zijn gevallen om een aantal kampongs, waarvan de bewoners meer of min schuldig waren, te vernielen, maar de bewoners zelven kon ik in het bijna ondoordringbare terrein, waar duizende voor kleine sampangs geschikte waterwegen bestaan, niet bereiken, en strenge straf of vrees daarvoor zou slechts tot ontvolking van het land geleid hebben, te meer daar de nabijheid van het grondgebied van Serawak hun eene veilige schuilplaats aanbood. Mijne taak was hier om te behouden en niet om te vernielen. De straf was bereids op de hoofdschuldigen gedeeltelijk nedergekomen; hunne verblijfplaatsen op of bij de hoofdplaats waren vernield, een groot gedeelte van het prestige, dat zij sinds lang bezaten, was verbroken. Ik wilde derhalve de in opstand zijnde vorsten geheel isoleren en de slechts uit vrees gevlugte bevolking doen terugkeeren.

Het 75 man sterke detachement, door mij van Pontianak medegebragt, liet ik op den 13den November te Sintang ontschepen, zoowel om daar de bezetting in de zware diensten te gemoet te komen, als voornamelijk om de geheel openliggende versterking ten spoedigste te sluiten. In den loop van dien dag eene inspectie over fort en gebouwen gehouden hebbende, zoo gaf ik ten aanzien van een en ander de noodige bevelen. Het emplacement voor de redoute was min gunstig gekozen; het wordt op zeer korten afstand door eenige hoogten beheerscht, en het omliggende terrein begunstigt ten zeerste de bedekte nadering en opstelling van groote drommen aanvallers. Tot de zooveel mogelijke wegneming van die bezwaren en tot de opruiming van een paar tijdelijke gebouwen, die der verdediging zeer hinderlijk waren, gaf ik den vereischten last.

In den namiddag van dienzelfden dag werd nog door alle de gewapende sloepen van de *Celebes* eene verkenning gemaakt de rivier opwaarts; het den vorigen avond slechts gedeeltelijk verbrande huis van pangeran Koening werd nu geheel verbrand; de twee ijzeren kanonnen, die de medeneming niet der moeite waardig waren, werden in de rivier geworpen. Met den luitenant-ter-zee 1ste klasse de Man vergezelde ik deze verkenning, waarbij overigens niets ontmoet werd.

Door verschillende berigten werd ik onderrigt dat zich nog eene bende van 4 à 500 man in de rivier Kabiouw, opwaarts Sintang, ophield; bereids waren de noodige bevelen gegeven om eenige lange sampangs met infanterie en een paar gewapende sloepen der *Celebes* derwaarts te zenden om ook die bende te verjagen, doch nadere berigten gaven de zekerheid dat zij bereids verstrooid was. In den loop van den 14den, 15den en 16den liet ik voorts nog herhaaldelijk over land door het genoegzaam ondoordringbaar terrein verkenningen doen; doch geen spoor werd gevonden dat daar na den 12den zich menschen vertoond hadden, wel werden nog een aantal lansen en schilden en rijstmandjes gevonden, die blijkbaar op dien dag, om de vlugt te verligten, waren weggeworpen.

Gedurende de opgenoemde dagen bleef alles niet alleen rustig, maar van dag tot dag vermeerderde de bevolking en weldra waren genoegzaam de meeste huizen wederom bewoond.

Ik besloot alsnu de Boven-Kapoeas te bezoeken. Ik kon Sintang gerust verlaten: immers alleen het feit dat ik mij met het stoomschip verwijderde, gaf reeds een bewijs van vertrouwen en gerustheid en moest het moreel der nog vreesachtigen versterken. In den morgen van 17 November werd de reis naar Salembouw aangenomen. Met mij nam ik den waarnemenden adsistent-resident van Sintang, benevens een detachement van 30 soldaten, om bij welligt mogelijke ontmoetingen, vereenigd met een ontschepings-detachement van de *Celebes*, te kunnen ageren.

De vorst van Salembouw, pangeran Mohamad, had bereids, toen hem de voornemens van Sintang bekend waren geworden, het bestuur aldaar zijne diensten aangeboden; ook de pangeran Ratoe van Silat had hetgeen hem omtrent die voornemens was medegedeeld, ter kennis van den adsistent-resident gebragt. Op den 18den November werd Salembouw bereikt; Silat en Soewaheid waren in het voorbijstoomen aangedaan. In die drie rijkjes was alles rustig en scheen men slechts den wensch te koesteren om het Gouvernement van dienst te zijn. Vooral pangeran Mohamad van Salembouw, die nog altijd oude veeten met de pangerans Ratoe en Moeda van Sintang had af te doen, was vol strijdlust, had bereids zijne dajaks laten oproepen en eenige praauwen gewapend en in gereedheid gebragt om daarmede naar Sintang af te zakken. Ook de direct onder gouvernements beheer staande dajaks van Batang-Loepar wenschten volgaarne ten dienste van het Gouvernement ten oorlog te trekken. Was het mij aangenaam algemeen zoodanige stemming te bespeuren, ik mogt daarvan evenwel niet gretig gebruik maken. Eensdeels scheen het mij voor het oogenblik niet noodzakelijk toe; maar ten andere, al mogt zoodanige noodzakelijkheid bestaan, dan was het zoo veel te meer zaak daarvan niet te doen blijken. Pangeran Mohamad bood mij eerst door tusschenkomst van den waarnemenden adsitent-resident en vervolgens in persoon de middelen, die hem ten dienste stonden aan, en verklaarde hoogst verblijd te zijn om te kunnen toonen dat hij in werkelijkheid een getrouw vasal van het bestuur was. Ik antwoordde dat ik volgaarne van zijn aanbod te gelegener tijd zou gebruik maken, dat het oorlog voeren door middel der dajaks, vooral die van Batang-Loepar, evenwel een violent middel was, waardoor wel eens onschuldigen meer dan schuldigen zouden kunnen lijden; dat voorts het grootste gedeelte der bevolking van Sintang reeds was teruggekeerd en ik, alvorens tot eenen vervolgingsoorlog te besluiten, den weg der zachtheid wilde volgen; dat ik hem, pangeran Mohamad, derhalve verzocht de onder hem staande dajaks slechts langzamerhand te verzamelen, doch daarmede niet op te rukken alvorens hij daartoe nader door of namens mij zou worden gemagtigd, en dat ik hem alsdan den weg zou aangeven, langs welken hij te handelen zou hebben; dat ik echter volgaarne reeds nu dadelijk een zeker aantal dajaks en Maleijers wenschte te hebben, om bij de vele onder handen zijnde bouwwerken te Sintang te kunnen worden gebezigd.

Pangeran Mohamad was hiermede zeer tevreden: nog in denzelfden avond kwamen reeds 45 zijner mannen aan boord, terwijl zijn zoon eenige dagen later zou volgen, zoodra ongeveer 200 mannen vereenigd zouden zijn.

Den 21sten November werd de terugreis van Salembouw, alwaar inmiddels de *Celebes* eene hoeveelheid steenkolen had ingenomen, naar Sintang aanvaard, en werd laatstgenoemde plaats reeds in den avond van dien dag bereikt. Aldaar hadden de zaken een veel rustiger aanzien bekomen: de panumbahan was reeds sedert eenige dagen teruggekeerd en liet mij terstond verzoeken den volgenden morgen zijne opwachting te mogen komen maken. Ik stemde daarin toe en ontving den panumbahan met de voornaamste mantries den 22sten aan boord der *Celebes*. Hij was zeer verlegen en bedremmeld, doch de vriendelijke ontvangst, die hem te beurt viel, deed hem weldra tot bedaren komen. In tegenwoordigheid der mantries sprak ik slechts in algemeenen zin over de herstelling der rust en de daartoe aan te wenden middelen. In een afzonderlijk gesprek

bragt ik echter den panembahan vriendschappelijk doch met nadruk onder het oog het verkeerde zijner handeling door zich met de vlugt van Sintang te verwijderen; dat hij daardoor schoon spel had gegeven aan de kwaadgezinden, een slecht voorbeeld aan de goeden en weinig vertrouwen had gesteld op de magt van het Gouvernement. De panembahan verzocht verschooning en voerde te zijner verontschuldiging aan dat hij door zijne goedgezinde aanverwanten tot de vlugt was overgehaald en dat vooral de vrees dat de bezetting van Sintang zich tegen den aanval van duizenden niet zoude kunnen staande houden, en zoo deze bezweek ook hij het slagtoffer zou worden, hem tot zijne vlugt hadden doen besluiten. Hij beloofde echter nu ernstig met meer klem en nadruk zijn gezag te zullen handhaven, en mogt onverhoopt weder eenige aanval plaats vinden, alsdan bij den adsistent-resident en de bezetting, en nergens anders, hulp en bescherming te zullen zoeken.

Omtrent de tegenwoordige verblijfplaats der voortvlugtige pangerans werden verschillende berigten ontvangen. Over het algemeen kwamen die echter daarin overeen, dat zij zich met eenige volgelingen, welligt eenige honderd man, waarvan de meesten nog door geweld werden aangehouden, naar de Boven-Malahoei en de Kaijan-rivier hadden teruggetrokken. De dajaks waren met wrok in het hart wegens de misleiding, hun door de pangerans veroorzaakt, naar hunne verblijfplaatsen teruggekeerd. Herhaaldelijk nam ik in overweging om de vervolging langs de Melahoei en de Kaijan-rivier terstond voort te zetten. Doch ik kwam van dat voornemen, na rijp nadenken en bespreken met den kommandant der *Celebes*, terug. Die kommandant was bereid alles te beproeven wat tot het doel konde brengen, doch ontveinsde mij niet dat de lengte der *Celebes*, bij de vele sterke bogten die de Melahoei maakt en bij den fellen stroom, het niet zeker maakte dat wij Nanga Kaijan zouden kunnen bereiken.

Zonder stoomschip was de vervolging niet denkbaar; alleen om tot Nanga Kaijan tegen den hevigen bergstroom op te roeijen, werden drie dagen vereischt en daartoe zouden dan nog gebruikt moeten worden lange sampangs, waarin de manschappen, den ganschen tijd achter elkander op eene rij op de harken zittende, zouden moeten geplaatst worden. Aan koken viel gedurende dien tijd niet te denken en in iedere sampang zouden, behalve de roeijers, slechts hoogstens 15 gewapenden plaats kunnen vinden.

Ik besloot derhalve vooreerst alle vervolging te doen staken, af te wachten wat mijne beide publicatien zouden uitwerken en de toezending van een klein stoomschip tegemoet te zien. Mogt ik over zoodanigen stoomer spoedig de beschikking bekomen, dan zal ik onverwachts, indien het nog noodig is, de Melahoei en Kaijan kunnen opgaan; kan mij echter zoodanig vaartuig niet gegeven worden, dan zou het misschien noodig wezen door middel der ons toegedane dajaks de voortvlugtige vorsten te doen vervolgen.

Na nog gedurende drie dagen te Sintang vertoefd te hebben, alwaar alles langzamerhand het vroegere aanzien weder aannam en de rust zich herstelde, nam ik op 25 November de terugreis naar Pontianak aan.

Het defensief vermogen van de redoute was sedert mijne aankomst aanmerkelijk verhoogd; de borstwering was reeds genoegzaam opgeworpen om dekking en verdediging aan te bieden; eenige temporaire gebouwen, die het vrije uitzigt belemmerden, waren opgeruimd, en de hoogte, die den vijand het meest aan de werking van het geschutvuur kon onttrekken, voor een groot gedeelte afgegraven.

Ik kon mij dus gerust en vol vertrouwen verwijderen, terwijl ik echter nog, om op alle eventualiteiten bereid te zijn, voornamelijk evenwel om de geniewerken spoediger te kunnen voltooijen, een officier en 40 man van het door mij van Pontianak medegebragte detachement te Sintang achterliet.

In het terugkeeren deed ik Sekadouw, Sanggauw en Taijan aan; overal werd ik met de meeste betuigingen van eerbied voor en gehechtheid aan het Gouvernement ontvangen; eenige hangende zaken werden afgedaan, en speciaal te Sekadouw eene vroeger tegen den controleur van Sanggauw begane manifestatie van verzet geregeld; wordende de beide hoofdschuldigen daaraan, wier namen ik bereids bij het opvaren den Sultan had doen bekend maken, onmiddellijk nadat het stoomschip geankerd was, aan mij uitgeleverd. Op den 27sten November was ik te Pontianak terug.

Ik vlei mij den stand van zaken volledig te hebben aangetoond; 's Gouvernements gezag langs het geheele stroomgebied der Kapoeas-rivier, feitelijk aangerand, is door het zonder tegenwoordigheid van een stoomschip, glansrijk afslaan van den aanval door de op zich zelve staande bezetting van Sintang, door het onmiddellijk op dien aanval volgend verschijnen van de *Celebes* en de daarop gevolgde tuchtiging, wederom bevestigd: de kracht onzer wapenen is ook in de verre binnenlanden van Borneo gevoeld en alom is schrik voor die wapenen ingeboezemd. Er bestaat thans geen gevaar meer; wel zullen de nu voortvlugtige pangerans dan nog eenigen tijd onrust en vrees kunnen verbreiden, doch ook daaraan zal een einde komen, en dit zooveel te spoediger, naarmate er eerder een klein stoomschip beschikbaar zal zijn.

Dit rapport eindigende, acht ik het nog van mijnen pligt mede te deelen, dat ik alle reden heb om over de bezetting van Sintang en derzelver officieren, den waarnemenden adsistent-resident aldaar en de mij van Pontianak vergezeld hebbende troepen tevreden te zijn.

En speciaal ben ik dank verschuldigd aan den luitenant-ter-zee 1ste klasse de Man, kommandant van Zr. Ms. stoomschip *Celebes*, voor de bereidwilligheid en den ijver waarmede hij alle middelen, die hem ten dienste stonden, te mijner beschikking heeft gesteld. Ik heb van dien kommandant de meeste medewerking ondervonden, en zoowel aan boord als bij het debarquement van een gedeelte zijner officieren en equipage, hebben allen gewedijverd om met ijver de hun opgedragen wordende taak te volvoeren.

(*Javasche Courant van den 27sten December.*)

Bantam. — Ten vervolge van het voorkomende in ons nommer van 17 dezer, nopens de door zware regens en overstroomingen aangerigte verwoestingen, kan nog het volgende worden medegedeeld.

Ook in de regentschappen Pandeglang en Lebak is belangrijke schade aan bruggen, wegen en waterwerken veroorzaakt. Het regentschap Tjiringin is echter het meest van alle geteisterd. De aanhoudende regens hebben aldaar in het gebergte Sepoeroet aardstortingen te weeg gebragt, waaronder vier inlanders, die aldaar hout inzamelden, zijn bedolven geworden, zonder dat hunne redding mogelijk was.

In het district Anjer had men een gelijk ongeval te betreuren. Een inlander uit de dessa Tjikoneng, die voor den zwaren regen eene schuilplaats onder een doerianboom, vlak aan de helling van den heuvel van dien naam, gezocht had, werd door eene zich losgescheurd hebbende aardmassa zoo plotseling overvallen, dat geene de minste poging tot ontkoming mogelijk schijnt geweest te zijn. Zijn lijk, twee dagen daarna opgegraven, werd nog in eene staande houding gevonden.

De schade aan het gewas aan het noorder regentschap is blijkens naauwkeurige opnamen grooter dan aanvankelijk verwacht was. De zich snel en dagen achtereen opgevolgd hebbende bandjirs hadden de herstelling van dijkbreuken alsnog belet, waardoor de overstrooming van velden meer en meer was toegenomen. De bevolking in de districten Onderandir, Tjiroeas en Anjer heeft daardoor een gezamenlijk verlies geleden van ruim 40 tjaings padie, deels aan reeds op de velden uitgeworpen zaaipadie, deels aan opgeschuurd product in door den storm medegevoerde loemboengs.

Billiton. — Gedurende de geheele maand November heeft het hier aanhoudend zwaar geregend, hetgeen meestal gepaard ging met stormen en windvlagen uit het noord-westen.

Het padiegewas wordt als geheel mislukt beschouwd.

De geplante aardvruchten zijn door deze aanhoudende regens verrot. Het bestuur heeft last gegeven om op hooger gelegen terreinen andere aardvruchten aan te planten.

Door de vele overstroomingen en den hoogen waterstand zijn alle bruggen van Tandjong-Pandan naar Sidjok en Badauw weggevoerd, en de groote wegen, welke derwaarts leidden, verdwenen.

Aan herstel valt voorloopig, wegens de weekheid en modderigheid van den grond, niet te denken.

Ook de mijnen hebben door dit weder veel te lijden; verscheidene thebats zijn door de regens beschadigd geworden, doch worden zooveel doenlijk dadelijk hersteld.

Lampongsche districten. — Sedert den afloop der militaire expeditie in deze streken, hebben zich orde rust en vertrouwen meer en meer gevestigd.

De militaire gebouwen en werken te Katimbang en Tjampakka waren in het begin der maand zoo goed als voltooid en zijn reeds door de daartoe achtergelaten bezetting betrokken.

De betere huisvesting te Katimbang, alwaar de gebouwen het eerst gereed waren, had een gunstigen invloed op de gezondheid der troepen gehad, en het liet zich voorzien dat ook het detachement te Tjampakka almede hetzelfde voorregt zou ondervinden. Overigens was het meerendeel der ziektegevallen, die zich alsnog onder de troepen voordeden, van geen ernstigen aard.

De beruchte Wa-Maas, die vooral na den dood van Hadjie Wachia als het hoofd beschouwd werd der Bantamsche vlugtelingen, die zoo veel tot het doen ontstaan en onderhouden der thans gedempte Lampongsche onlusten hebben bijgedragen, is in den nacht van den 3den op den 4den December in de kampong Takalamon door eenige bewoners van de kampong Bakkari overvallen en afgemaakt. Aan het overschot der bedoelde vereeniging van voortvlugtige Bantamsche muiters en boosdoeners is alzoo een geduchte slag toegebragt en wordt hare algeheele ontbinding nabij geacht. De bevolking zelve schijnt de meeste behoefte te gevoelen om zich van zulke misdadigers te ontdoen.

(*Javasche Courant van den 31sten December.*)

Bagelen. — Ten gevolge van de in deze residentie plaats gehad hebbende overstroomingen, medegedeeld in ons nommer van den 17den dezer [zie hierboven], zijn ten vervolge der reeds gegevene, nog de onderstaande berigten ingekomen.

In het regentschap Poerworedjo zijn 70 bouws indigo en 1680 bouws beplante padievelden verwoest; in Koetoardjo 75 bouws indigo en 105 bouws zaaipadie; in Ambal 170 bouws indigo, terwijl nog p. m. 8000 bouws onbeplante padievelden, waarvan p. m. 2000 bouws sawa rendingan, welker tijd van beplanting daar was, zijn overstroomd; in het regentschap Keboemen zijn verwoest 103 bouws indigo, 452½ bouws beplante padievelden en 31 bouws zaaipadie, terwijl nog door de bandjirs zijn medegesleept 800 bossen zaaipadie, welke op de velden waren gebragt om geplant te worden, 10 pluimgedierten en een huis. In dit regentschap zijn bovendien 7 huizen, zoomede de kanten van den grooten weg in het district Premboon op drie plaatsen ingestort. De karrenweg van Tersobo tot Gebong is geheel onbruikbaar geworden. Een steenen boog nabij de fabriek Bendoengan is geheel weggeslagen. Ook in het regentschap Karanganjar zijn 26 bouws indigo verwoest.

Riouw. — In den nacht van den 13den op den 14den December is op de noordkust van Bintang, nabij Soengie Sebang, totaal verongelukt het Nederlandsch barkschip *Mercurius*, gezagvoerder H. R. J. Smith. Dit vaartuig, komende van Amoy, met 250 Chinesche passagiers aan boord, was bestemd naar Singapore en Batavia. Van de bemanning is de 3de stuurman, van de passagiers zijn omstreeks 70 Chinezen verdronken.

De gezagvoerder en de overige bemanning zijn den 16den daaropvolgende, van alles ontbloot, te Riouw aangekomen, alwaar door het bestuur de noodige maatregelen te hunner verpleging zijn genomen en tevens het noodige is verrigt om zooveel mogelijk nog van het wrak en de lading te doen redden; van welke poging de uitslag evenwel nog niet bekend is.

Wester-Afdeeling van Borneo. — De berigten, loopende tot den 17den December, behelzen het volgende:

De werkzaamheden aan de wegen in de Chinesche districten vorderen goed. Men heeft daarbij echter met vele moeijelijkheden te kampen, zoo door den hoogen waterstand als het zware bosch dat opengekapt moet worden.

Op vele plaatsen zijn de bruggen weggespoeld of beschadigd, hetgeen evenwel zoo spoedig doenlijk wordt hersteld of vernieuwd.

Volgens berigten van Sintang zouden de oproerige pangerans hunne verraderlijke voornemens, om op nieuw eenen aanval tegen Sintang te beproeven, nog niet hebben opgegeven; maar schenen zij zich andermaal aan de Boven-Melahoei tot den strijd gereed te maken [zie hierboven]. Tot grooten last van het goedgezinde gedeelte der bevolking, voornamelijk ook van de mijnwerkers, strekken de afzettingen, moorden e. a. misdrijven, die in dien stand van zaken plaats vinden. Volgens geruchten zou de pageran Moeda den 6den of uiterlijk den 12den December andermaal eenen aanval op Sintang wagen.

Te Landak en Taijan leed het rijstgewas veel door den hoogen waterstand en is dat product op de meeste plaatsen schaarsch, terwijl er hier en daar reeds gebrek aan ontstaat. De prijs van rijst is op de genoemde plaatsen tot f 6 den pikol gestegen.

Met het aanleggen van wegen van Ngabang naar Madjouw en van daar naar Balian, is een aanvang gemaakt, terwijl met dien naar Mokartie, op de grenzen van Sambas, zal begonnen worden.

Den 28sten Februarij zijn verzonden n°. 9 en 10 van het STAATSBLAD van 1857.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

Het Britsche Lagerhuis heeft in zijne zitting van jl. Vrijdag de beraadslaging over het voorstel van den heer Cobden, strekkende tot berisping van de handelwijze der Britsche gezagvoerders in China, voortgezet maar nog niet ten einde gebragt. Heden (Maandag) avond zal het Huis waarschijnlijk tot eene stemming daarover komen.

Daar een aanmerkelijk gedeelte der liberale partij, hetwelk zich doorgaans aan de zijde van het tegenwoordige kabinet schaart, dat voorstel ondersteunt, is de uitslag dier stemming onzeker; en volgens berigten uit Londen van gisteren zou het ministerie welligt genoodzaakt worden om af te treden of om het Lagerhuis te ontbinden. Intusschen zijn lord Palmerston en lord Derby, het hoofd der conservative oppositie-partij, beiden werkzaam om ieder zijnen aanhang door onderlinge eendragt en door tijdelijke aansluiting aan mannen van verschillende beginselen te versterken.

De *Observer*, een Londensch weekblad van half-officieel gezag, zegt in zijn nommer van gisteren, dat lord Palmerston des noods de uitspraak der natie zal inroepen, liever dan te bukken voor eene uit partijzucht en met verzaking van alle beginselen gesloten coalitie.

AZIE.

In de zitting van het Britsche Lagerhuis van jl. Vrijdag zeide lord Palmerston, in antwoord op eene hem gedane vraag, dat de onderhandelingen tusschen Engeland en Perzie te Parijs nog niet afgeloopen waren, maar, naar hij meende te mogen hopen, spoedig tot een goed einde zouden gebragt worden. Aangaande het verdrag, waarbij Perzie onlangs grondgebied aan Rusland afgestaan zou hebben, zeide hij, op het getuigenis van Ruslands gezant te Londen en van den Russischen minister van buitenlandsche zaken die geheele zaak voor een sprookje te moeten houden.

— De *Pays*, een ministerieel blad van Parijs, deelt de volgende berigten mede:

„Men verzekert dat de onderhandelingen tusschen Feruck-Khan en lord Cowley eerstdaags tot de onderteekening van een ontwerp van een vredesverdrag zullen leiden. Dit verdrag zal vervolgens door het Engelsche en het Perzische gouvernement bekrachtigd moeten worden; maar er zullen drie maanden tijds moeten verloopen voor dat het van Teheran terug ontvangen wordt; en met het doel om inmiddels de zaken in den tegenwoordigen staat te houden is, naar men verzekert, door de beide gouvernementen bewilligd in eenen wapenstilstand van drie maanden, aanvangende met 1 Maart.

De *Times* en andere Engelsche dagbladen schrijven den gunstigen loop der onderhandelingen tusschen Engeland en Perzie vooral toe aan de vredelievende bemoeijingen van Keizer Napoleon; maar zij vreezen dat de Schah, onder Ruslands invloed zijne bekrachtiging aan de te Parijs te sluiten overeenkomst weigeren zal.

Het boven aangehaalde dagblad *le Pays* zegt verder: »Onze particuliere brieven uit China melden, dat er den 14den Januarij te Hongkong bij den heer Bowring, den zaakgelastigde van Engeland, eene groote raadsvergadering gehouden is, die ook door den admiraal Seymour en verscheiden hoofdofficieren van zijn eskader bijgewoond werd. Er is, naar verzekerd wordt, besloten, geene nieuwe krijgsbedrijven te ondernemen, maar zich tot krachtige verwering te bepalen tot op de aankomst van nadere instructien uit Engeland. Van wege het bestuur der Oost-Indische Compagnie is verklaard, dat de aanval van den admiraal Seymour op Canton, in zijne gevolgen voor hare belangen zeer schadelijk geweest was.

Een half-officieel blad van Parijs, de *Moniteur de la Flotte*, berigt op grond van een schrijven uit Macao van 15 Januarij jl., dat de Chinesche gouverneurs der vijf havens, die in China voor den buitenlandschen handel openstaan, bevel uit Peking ontvangen hebben om jegens de Engelschen met de uiterste strengheid te werk te gaan. Dat is, zegt de briefschrijver, de eerste stap dien het hof van Peking sedert den aanvang van den strijd te Canton heeft gedaan.

TURKIJE.

In de ministeriele bladen van Parijs leest men, dat de stedehouder des Sultans in Wallachye, de vorst Ghika, een besluit heeft uitgevaardigd, strekkende tot heropening der volksscholen, welke onder het bestuur van den laatsten Hospodar in alle dorpen van dat vorstendom opgerigt maar sedert verscheiden jaren gesloten zijn; en dat hij ook de oprigting eener school voor het onderwijs in handelszaken verordend heeft.

— Een berigt uit Triëst van 26 Februarij, door den Parijschen *Constitutionnel* vermeld, zegt dat er sedert 22 Januarij jl. geen enkel vaartuig van de Britsche vloot meer in de Zwarte Zee is.

ZWITSERLAND.

Blijkens berigten uit Bern van jl. Zaturdag vreesde men aldaar, dat de koningsgezinden in Neuchâtel eene nieuwe beweging van oproerigen aard zouden beproeven.

Een der voornaamste bladen van Bern, *la Suisse*, berigt dat de onderhandeling te Parijs betrekkelijk Neuchâtel niet vordert, dat de gelastigde van Zwitserland, de heer Kern, nog niets gewonnen heeft, en dat Pruissen thans, nu de gevangen genomen koningsgezinden uitgebannen zijn, zich ontheven acht van de belofte, die het gegeven had voor het geval, dat zij onvoorwaardelijk in vrijheid gesteld wierden.

ITALIE.

In de dagbladen leest men thans twee stukken, uit welke blijkt, hoe bedenkelijk het met de betrekking tusschen het Oostenrijksche en het Sardinische gouvernement gesteld is. Het eene is eene Oostenrijksche nota, gedagteekend te Milaan den 10den Februarij jl. en aan Oostenrijks zaakgelastigde te Turyn gerigt. Daarin wordt vooral geklaagd over de Sardinische dagbladpers: deze heeft en laatst bestendig den Keizer en zijn gouvernement, predikt opstand en koningsmoord als middelen om Italie vrij te maken, en ondermijnt alzoo het monarchale beginsel, ja de grondslagen der burgermaatschappij; en dit alles, zegt de nota verder, ziet het Sardinische gouvernement lijdelijk aan, terwijl het de daarover ingebragte klagten eenvoudig met eene verwijzing naar de regtbanken van Piemont beantwoordt, even als of het aan 's Keizers gouvernement voegen zou, bij iedere buitensporigheid van eenen dagbladschrijver als openbaar aanklager voor eene buitenlandsche regtbank op te treden.

Verder herinnert de Oostenrijksche nota, dat er binnen Piemont geldelijke bijdragen voor de versterking van het defensie-stelsel van dat land gevraagd worden; dat personen, die zich voordoen als uit Oostenrijksch Italie afgevaardigd om aan Sardinie's staatkunde hulde te brengen, te Turyn openlijk door de overheden ontvangen worden; dat een door onderdanen van den Keizer gedaan aanbod, om in Turyn een gedenkteeken op te rigten ter eere der jongste wapenfeiten van het Sardinische leger, door den stedelijken raad van Turyn aangenomen is. Dat zijn, volgens de nota, demonstratien die 's Keizers gouvernement moeten kwetsen en klaarblijkelijk tegen hetzelve gerigt zijn; het kabinet van Turyn had ze behooren te beletten, maar het heeft ze gedoogd en daardoor het voorkomen aangenomen als of het zich vereenigde met de verwachtingen eener partij, wier einddoel is de in Italie bestaande grondgebiedsverdeeling omver te werpen.

Op grond van een en ander wordt het Sardinische gouvernement beschuldigd van een hinderpaal te zijn voor de volkomen herstelling van het vertrouwen tusschen vorst en volk in Lombardye, welke gezegd wordt door de te Milaan uitgevaardigde amnestie en zoo vele andere blijken van 's Keizers goedertierenheid nagenoeg tot stand gebragt te zijn.

Ten slotte zegt de nota, dat de verdere handelingen van 's Keizers gouvernement zullen afhangen van de wijze waarop zijne klagten door het kabinet van Turyn beantwoord zullen worden.

Het antwoord is vervat in eene nota aan den zaakgelastigde van Sardinie te Weenen, van den 20sten Februarij jl. De Sardinische regering wil hare handelwijze niet veranderen, daar zij aan de feiten, waarover geklaagd wordt, vreemd en door 's lands instellingen buiten magte is om ze te beletten, terwijl zij van haren kant gelijksoortige maar veel meer gegronde grieven tegen Oostenrijk meent te hebben. Dit is de Sardinische nota nader.

— Zaturdag jl. zijn, gelijk de telegraaph meldt, te Milaan verscheiden besluiten van den Keizer uitgevaardigd, waarbij in het bestuur van Oostenrijksch Italie de sinds geruimen tijd verwachte veranderingen gebragt worden. De veldmaarschalk Radetsky wordt op zijn verzoek wegens zijn hoogen ouderdom hoogst eervol van het opperbestuur der burgerlijke en militaire aangelegenheden ontslagen; in zijne plaats wordt de Aartshertog Ferdinand Maximiliaan tot gouverneur-generaal van het Lombardisch-Venetiaansche Koningrijk, en de graaf Gyulay tot opperbevelhebber der krijgsmagt benoemd. Het blijkt nog niet, of deze persoonlijke verandering gepaard gaat met eene wijziging in de inrigting en geest van het bestuur, zoo als door de bevolking gehoopt werd.

— Uit eene mededeeling in het officiele dagblad van Milaan van 24 Februarij jl. blijkt, dat het toen aan het Oostenrijksche gouvernement nog niet gelukt was, het tolverbond met de Italiaansche hertogdommen te vernieuwen.

— Engelsche dagbladen berigten dat in de Napelsche gevangenissen de pijnbank gebezigd wordt om staatsgevangenen de kwellen, of tot bekentenissen te dwingen. Dit berigt wordt door het Napelsche gouvernement openlijk gelogenstraft.

SPANJE.

Een telegraphisch berigt uit Madrid van den 1sten dezer meldt dat het ministerie het finantiele plan van den heer Barzanallana goedgekeurd heeft, en dat de door dien minister ontworpene staatsbegrooting voor het loopende jaar dien ten gevolge definitief vastgesteld is, om dadelijk, behoudens nadere goedkeuring der Cortes, in werking te komen.

— Reeds is gemeld, dat het Spaansche gouvernement Mexico met eene gewapende demonstratie bedreigt. De redenen daarvan zijn door den Spaanschen minister van buitenlandsche zaken bij eene circulaire van 17 Februarij jl. aan de bevriende hoven medegedeeld: de regering van Mexico voldoet niet aan eene schuldvordering van Spaansche onderdanen, welke door haar reeds eenige jaren geleden bij een verdrag erkend is; buitendien heeft zij in den laatsten tijd in eene streek van het gemeenebest Spaansche onderdanen laten beroven of vermoorden zonder de schuldigen te straffen. Uit dien hoofde, zegt de nota, heeft het Spaansche gezantschap last ontvangen om Mexico te verlaten, indien het niet onverwijld voldoening bekomt, en zal een Spaansch eskader met landingstroepen van Cuba uitloopen om het gezantschap en de Spaansche onderdanen daar te lande in bescherming te nemen. Tevens wordt medegedeeld dat Spanje eerlang in zijne West-Indische koloniën eene zeemagt van dertig bodems met een talrijk legervermogen zal hebben, ter beveiliging van 's lands eer en belangen.

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN MARINE.

*** De gewone Audientie van den Minister van Marine zal op Vrijdag aanstaande, den 6den dezer, geen plaats hebben.

's Gravenhage, den 2den Maart 1857.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Provincie *Utrecht*.

AANBESTEDING.

Op Maandag den 9den Maart 1857, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Commissaris des Konings in de provincie Utrecht, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 8ste district, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur, te Utrecht, worden Aanbesteed:

het uitdiepen van een gedeelte van den Hollandschen IJssel, tusschen IJsselstein en Montfoort, in twee perceelen (E. F. — F. G.)

Deze Besteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

Het Bestek ligt ter lezing aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan het Provinciaal Bestuur van Utrecht en op alle zoodanige plaatsen alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende op Woensdag en Donderdag den 4den en 5den Maart 1857 de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, des voormiddags ten tien ure, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur jhr. J. Ortt van Schonauwen, te Utrecht, en bij den Ingenieur L. A. Reuvens, te Gouda.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
A. G. A. van Rappard.

AANBESTEDING.

Op Maandag, den 9den Maart 1857, des voormiddags ten elf ure, zal, onder nadere goedkeuring van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, door heeren Curatoren der Hoogeschool te Groningen, in het Academie-gebouw, worden aanbesteed:

het Verwen van eenige Academische Gebouwen.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving.

Het Bestek zal, boven en behalve aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, en aan dat van het Gouvernement der provincie Groningen, ter lezing liggen: te 's Gravenhage, in de voornaamste Logementen; te Groningen, in den Doelen, bij de Kasteleins Uithoff, Eekhoff, ten Have, de Weduwe de Jonge en Weduwe Bontekoe, allen aan de Groote Markt; voorts bij de Weduwe N. de Mulder, in de Heerestraat; bij J. A. Heikens, in de Oosterstraat; bij Plaat, in het Blaauwe Paard; bij Vissers, in de Zon; bij de Weduwe Rasker, op den hoek van het Ameland, en bij den Kastelein Bruins, in de Slingerij buiten de Aa-poort; te Grijpskerk, in het Gemeentehuis; te Winsum, bij de Weduwe Wiersum; te Kaakheim, bij A. Linthorst; te Appingadam, bij den Kastelein Everts; te Delfzijl, bij van Goor-Weits, Hazenhoek en S. J. de Vries; te Winschoten, bij Mejuffrouw Wesseman en den Kastelein K. Folkers; te Nieuweschans, bij den Kastelein van der Loeff; te Oude Pekel-A, bij den Kastelein J. de Boer, en te Zuidhorn, bij den Kastelein Hemsing.

De aanwijzing in loco zal plaats hebben den zevenden dag vóór de aanbesteding, des voormiddags ten elf ure, beginnende in den Academie-Kruidtuin, en zullen nadere informatien te bekomen zijn bij de heeren Hoofdingenieur en Ingenieur te Groningen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
A. G. A. van Rappard.

MINISTERIE VAN FINANTIEN.

RENTEBETALING OP HET GROOTBOEK DER 3 PERCENTS NATIONALE SCHULD.

De Minister van Finantien maakt bekend, dat de bovenstaande Rentebetaling zal geschieden op de navolgende Bureaux van het Grootboek der Nationale Schuld, gevestigd te Amsterdam, te weten:

Op het Vijfde Bureau:
voor de Kapitalen, ingeschreven onder Letter A tot en met K;
Op het Zesde Bureau:
voor de Kapitalen, ingeschreven onder Letter L tot en met Z;

en wel alleenlijk over het halfjaar verschijnende 1 Maart 1857, van Maandag den tweeden tot en met Vrijdag den dertienden dier maand, en vervolgens over al de nog verschuldigde halfjaren op alle werkdagen (met uitzondering van den Zaterdag), van Maandag den zestienden Maart 1857 tot en met den vijftienden Julij daaraanvolgende.

Tevens worden overeenkomstig art. 19 van het Koninklijk besluit dd. 18 Mei 1818 (*Staatsblad* n°. 24), *voor de tiende of laatste maal* opgeroepen de nog niet opgekomen regt hebbende op de Renten, over het halfjaar, verschenen geweest 1°. September 1852, waarvan de betaling, ingevolge Koninklijk besluit van den 25sten October 1855 (*Staatsblad* n°. 125), zal blijven opengesteld tot en met den 31sten Augustus 1857.

's Gravenhage, den 13den Februarij 1857.

De Minister voornoemd,
Vrolik.

MINISTERIE VAN MARINE.

Aanbesteding van verschillende Goederen en Materialen, bij de Directie der Marine te Willemsoord voor 's Rijks dienst benoodigd.

De Minister van Marine, van voornemen zijnde, op Dingsdag den 10den Maart 1857, aan den minst aannemende, te doen Aanbesteden de Levering van de hierna te vermelden goederen en materialen, bij de Directie der Marine te Willemsoord voor 's Rijks dienst benoodigd, te weten:

1. Wagenschot;	24. IJzerkramerij;
2. Amerikaansche of Rigasche masten;	25. Gereedschappen;
3. Dennen Masten;	26. Vijlen en het verkappen van Vijlen;
4. Rigasche Balken;	27. Moscovisch Pek;
5. Noordsche Houtwaren;	28. Verwwaren;
6. Amerikaansche Dekdeelen;	29. Loodwit;
7. Greenen balk-, Noordsche en Pruissische deelen;	30. Zinkverw en Droog-olie;
8. Greenen Ribben, Schrooten en Latten;	31. Halfwit Glas;
9. Vuren Deelen;	32. Scheepsglas;
10. Dennen Deelen;	33. Dakleijen;
11. Dennen Ribben en Schrooten;	34. Steen;
12. IJpen- en Essenhout;	35. Kalk en Zand;
13. Azijnhout, Pokhout en Bulletreerood of Paardenvleeschhout;	36. Houtskolen;
14. IJzer in Staven, Platen en Staal;	37. Stockholmer Teer;
15. Gemaakt IJzerwerk;	38. Graauw Doek;
16. Gegoten IJzerwerk;	39. Karl- en Zeildoek;
17. Koper in Bladen en Latoen;	40. Vlaggedoek;
18. Rood Koper in Staven;	41. Lakens;
19. Koperen Spijkers;	42. Zeil- en Bindgaren;
20. Tin;	43. Duigen en Bodemstukken;
21. Lood;	44. Huiden of Leder;
22. Zink in Bladen;	45. Smeerkaarsen en Katoen;
23. IJzeren Spijkers;	46. Reuzel en Roet;
	47. Borstelwerk enz.;
	48. Papier,

Brengt ter kennis van de Gegadigden; dat de Inschrijvingsbiljetten, op gezegeld papier geschreven, vóór of uiterlijk op Dingsdag den 10den Maart 1857, des voormiddags vóór 12 ure, franco aan het Ministerie van Marine te 's Gravenhage zullen moeten worden bezorgd.

De Biljetten zullen moeten bevatten eene naauwkeurige opgave van de prijzen, voluit geschreven, waarvoor men de levering van ieder der op het Bestek voorkomende artikelen wil aannemen, alsmede het totaal bedrag van het geheele Bestek.

Inschrijvingsbiljetten op ongezegeld papier geschreven zijnde, zullen niet in aanmerking worden genomen, evenmin die, waarin doorhalingen, veranderingen of bij-conditien zijn gemaakt.

De Biljetten zullen op het adres moeten vermelden de benaming van het Bestek, waarop de inschrijving geschiedt, benevens het nommer, en verder duidelijk moeten bevatten de namen der Inschrijvers met die der Borgen en hunne woonplaatsen.

De Voorwaarden, waarop deze Aanbesteding zal geschieden, liggen ter lezing aan het Ministerie van Marine te 's Gravenhage, bij de Directien der Marine te Amsterdam, te Willemsoord en te Vlissingen; ten burele van de Commissarissen des Konings in de provincien Noordbrabant en Gelderland, alsmede ter Secretarie van de Gemeentebesturen te Rotterdam en te Dordrecht; terwijl, voor zoover de aan te besteden houtwaren betreft, de daartoe betrekkelijke bestekken daarenboven nog ter visie liggen ten Kantore van den Commissaris des Konings in de provincie Overijssel.

Wordende de Gegadigden ten slotte opmerkzaam gemaakt, dat de algemeene en bijzondere Voorwaarden der Bestekken van Aanbesteding eenige wijzigingen hebben ondergaan.

's Gravenhage, den 25sten Februarij 1857.

De Minister voornoemd,
J. S. Lotsij.

BERIGT VOOR DE SCHEEPVAART.

De Minister van Marine brengt ter kennis van de zeevarenden en verdere daarbij belang hebbende, dat in het vaarwater der Wester-Schelde, regt voor de Geul der Westerhaven van *Vlissingen*, op nagenoeg een achtste kabellengte afstands van het Oostelijke Hoofd, in ruim 7 vadem diepte, gezonken ligt eene IJzeren Zeestoomboot, waarvan alleen de toppen der masten zigtbaar zijn.

's Gravenhage, den 11den Februarij 1857.

De Minister voornoemd,
J. S. Lotsij.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat volgens eene bekendmaking van het *Hydrographic Office, Admiralty*, te *Londen*, de dato 2 Januarij jl., de *Piedras-Cay*-lichttoren aan de noordzijde van het eiland *Cuba* (*West-Indie*), geplaatst geweest aan den Westeringang van het oude *Bahama-* of *Nicolaas-*vaarwater, door den orkaan van den 25sten Augustus 1856 is ter neder geworpen.

's Gravenhage, den 19den Februarij 1857.

De Minister voornoemd,
J. S. Lotsij.

MINISTERIE VAN OORLOG.

. De Minister van Oorlog maakt bekend, dat bij den Boekhandelaar G. J. Mingelen (Firma van Weelden en Mingelen), te 's Gravenhage, en door diens tusschenkomst bij de voornaamste boekhandelaren, tegen den prijs van *een gulden* het exemplaar, is verkrijgbaar gesteld:

Verslag aan den Minister van Oorlog, over den schelpkalk en de schelpbranderijen in Nederland, door J. P. de Bordes, 1sten luitenant der genie, adjudant in de 1ste inspectie van fortificatien, en dr. J. W. Gunning, lector in de scheikunde aan de hoogeschool te Utrecht.

Met eene plaat.

's Gravenhage, den 2den Maart 1857.

Bon. Forstner van Dambenoy.

. De Ondergeteekende, Ontvanger der Registratie en Domeinen te Weesp, zal op Dingsdag den 17den Maart 1857, des voormiddags ten elf ure, ten overstaan van den te Weesp residerenden Notaris Dirk van der Horst, in het Logement de Roskam te Weesp, overgaan tot de Openbare Verpachting, voor den tijd van Vier Jaren, van

de VISSCHERIJEN in de Grachten van *MUIDEN*,
alsmede van
de GRASGEWASSEN van eenige perceelen Vestingwerken, gelegen onder *WEESP* en *MUIDEN*.

De Voorwaarden der Verpachting liggen ter lezing: ter Directie van de Registratie en Domeinen op het West-Indische Huis te Amsterdam, ten Kantore van voormelden Notaris, ter Secretarien van de gemeenten Weesp en Muiden, en ten Burele van den Ondergeteekende, bij wien nadere informatien zijn te bekomen.

De Ontvanger,
De Mesa.

OPENBARE AANBESTEDING.

De Kolonel, Directeur der Artillerie-Stapel- en Constructie-magazijnen te Delft, maakt aan Gegadigden bekend, dat de openbare Aanbesteding van:

700,000 ponden Fijne Steenkolen;
350,000 " Grove "
50,000 " Coke,

welke tegen den 3den Maart aanstaande was aangekondigd, is uitgesteld tot den 10den dier maand.

En dient hierbij tot nader onderrigt, dat de Fijne Steenkolen moeten zijn beste Smeekolen en de Grove Steenkolen geschikt voor het gebruik in den vlamoven.

Delft, den 28sten Februarij 1857.

De Kolonel voornoemd,
Steenwald.

OPENBARE AANBESTEDING.

De Eerstaanwezende Ingenieur te Deventer zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar Aanbesteden:

het herstellen van Muren, onder het beheer der Genie te Deventer.

Deze Aanbesteding zal geschieden op Woensdag den 11den Maart 1857, des morgens ten elf ure, in het Logement de Keizerskroon te Deventer alwaar van den 27sten Februarij 1857 het Bestek zal liggen.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te Deventer.

** De Majoor, Plaatselijke Kommandant der Vesting Nijmegen, brengt ter kennis van de gegadigden, dat, onder nadere goedkeuring van het Ministerie van Oorlog, op den achttienden Maart 1857, des middags ten twaalf ure, ten zijnen Bureele in de Ridderstraat, wijk C, n° 333, te Nijmegen, zal worden Aanbesteed de leverantie van:

Vijftien Last Rhijn-Tarwe, wegende minstens 77 pond het Mud, en

Drie Last Inlandsche of Pruissische Rogge, wegende minstens 72 pond het Mud,

bestemd voor de Garnizoens-bakkerij aldaar.

De Voorwaarden van Aanbesteding zullen, van af den 4den Maart 1857 tot den dag der Aanbesteding, op het Bureau van genoemden Majoor ter lezing liggen. Wordende de gegadigden bij deze uitgenoodigd, om de aan te bieden monsters en den omslag van het inschrijvingsbiljet van hetzelfde merk te voorzien.

Nijmegen, den 4den Maart 1857.

De Majoor voornoemd,
BEELAERTS VAN BLOKLAND.

PLAATSELIJKE BESTUREN.

De Burgemeester der gemeenten Melissant en Roxenisse geeft bij deze kennis, dat op den 25sten November 1856 aldaar is aangespoeld en geborgen eene partij Wrakhout, zonder merken, en roept tevens bij deze voor de *vierde maal* ter reclame op elk en een iegelijk, die tot het provenu van het geborgene vermeent geregtigd te zijn.

Melissant, den 1sten Maart 1857.

De Burgemeester, Strandvonder,
L. VAN ES *Jz.*

AANBESTEDING.

Het Polderbestuur van Munnikenland, met Gecommitteerden uit de Geërfden, zijn voornemens op Vrijdag den 20sten Maart 1857, des voormiddags ten tien ure, ten huize van H. Duijser, in het Regthuis te Munnikenland, publiek aan te besteden:

1°. het leggen van eene Ringkade aan den Polder, en

2°. het voorzien van den Oever, op aan te wijzen plaatsen, door Rijswerk, Puinbestrating en Puinbestorting.

Het Bestek en de Voorwaarden zullen gedurende 8 dagen vóór de Aanbesteding ter lezing liggen: bij H. Duijser te Munnikenland, te Zalt-Bommel in het Stads-koffijhuis, te Gorinchem in de Beurs, te Tiel bij den heer Roesink, en bij den Ondergeteekende, bij wien tevens gedrukte exemplaren tegen betaling van f 1 verkrijgbaar zijn.

De aanwijzingen in loco zullen geschieden daags vóór de Aanbesteding, door den Opziger Groenen, wonende te Zalt-Bommel.

Brakel, den 27sten Februarij 1857.

Namens het Polderbestuur en Gecommitteerden voornoemd,
MORHEMIUS, *Secretaris.*

OPENBARE VERKOOPING VAN NOODMATERIALEN.

Op Zaturdag den 14den Maart 1857, des voormiddags ten elf ure, zullen te Gorinchem, ten huize van Willem van Oosterwijk, in den Doelen, publiek worden Verkocht:

de Noodmaterialen op de Zuider- en Noorder-Lingedijken, Dief- en Meerdijk, bestaande in Rijs, Palen, Latten en Kruisbanden, benevens eene hoeveelheid Beslagwerk aan de Meer- en Zuider-Lingedijken, onder Asperen en Heukelum, in perceelen,

mitsgaders 1500 bossen Band of Teen, staande aan den Gaddam bij De Linge.

Aanwijzing van het te verkoopen Beslagwerk en der te verkoopen Band of Teen zal geschieden op Donderdag den 12den Maart 1857, te beginnen 's morgens ten tien 10 ure, bij G. Tromp aan den Gaddam.

NEDERLANDSCHE BANK.

Uittreksel uit de Balans, volgens Art. 30 van het Koninklijk Besluit van den 16den Januarij 1852 (Staatsblad n° 124).

Circulerende Bank-biljetten . . .	f 80,694,670.00	Munt en Munt-materiaal . . .	f 69,759,021.02
Saldo's van Rekeningen-courant. . .	12,756,421.47		

Amsterdam, 28 Februarij 1857.

De Directie der Nederlandsche Bank,
ABRAHAM FOCK, *President.*
W. C. MEES, *Secretaris.*

** PRESIDENT EN DIRECTEUREN van de NEDERLANDSCHE BANK herinneren de belanghebbenden, dat er geene Overschrijvingen van Aandeelen, te hunnen Comptoire, zullen kunnen plaats hebben van den 16den tot en met den 31sten dezer maand.

Amsterdam, den 2den Maart 1857.

Namens de Directie,
De Secretaris,
MEES.

NEDERLANDSCHE HANDELMAATSCHAPPIJ.

Openbare Aanbesteding, onder nadere goedkeuring van het Departement van Koloniën, bij Inschrijving, in 45 perceelen, van:

25,800	Ned. pd.	Zweedsch staafijzer;
[illegible]	"	Engelsch "
[illegible]	"	divers ijzer;
500,000	"	gietijzer;
39,980	"	koper in bladen;
12,967	"	divers koper;
3,100	"	staal;
4,280	"	tin en soldeertin;
152,000	"	staaflood;
1,200	"	platlood;
2,100	bladen	blik;
12,500	Ned. pd.	loodwit;
		Diverse verfwaren;
49,270	Ned. pd.	ijzeren spijkers;
20,300	Ned. kan	lijnolie;
45	Ned. kan	traan;
1,621	vaten	teer;
14,000	Ned. pd.	pik;
12,500	Ned. el	zeildoek;
6,150	"	presenningdoek;
		Divers leder;
14,000	stuks	glasruiten en dakpannen;
6,000	Ned. el	kardoessaai;
200	stuks	vlaggen;
4,200	Ned. el	vlaggedoek;
		Divers garen en linnen;
		Divers touwwerk;
200,000	Ned. pd.	coke (Engelsche);
9,000	Ned. el	Hollandsch ravensdoek;
31,000	"	Overijsselsch linnen;
11,000	stuks	dekens;
6,375	riem	papier;
7,613	stuks	vijlen;
460	"	esschenhouten sloepriemen;
5,210	"	schoppen, houweelen enz.
		Divers Borstelwerk.

De Voorwaarden der levering liggen ter inzage aan het Departement van Koloniën en aan het gebouw van de Afschaffings-inrigting te 's Gravenhage, en voorts ten kantore van de Directie der Nederlandsche Handelmaatschappij te Amsterdam en van hare Agenten te Rotterdam, Dordrecht, Schiedam, aan den Helder, te Leeuwarden en Middelburg, alwaar tevens de inschrijvingsbiljetten verkrijgbaar zijn, welke op Donderdag den 12den Maart eerstkomende, des middags ten 12 ure, vrachtvrij moeten zijn ingeleverd aan het locaal der Maatschappij te Amsterdam, waarna onmiddellijk tot de voorloopige toewijzing zal worden overgegaan.

Amsterdam, den 19den Februarij 1857.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

** De Officier van Justitie bij de Arrondissements-regtbank te Arnhem, maakt, ingevolge de bepalingen van artt. 498 en 499 van het Burgerlijk Wetboek, bekend, dat, bij Vonnis der Regtbank van den 28sten dezer, op eigen verzoek, wegens zwakheid van vermogens, is onder Curatele gesteld geworden de persoon van *Hendricus Johannes van Ooyen*, zonder beroep, wonende te Zevenaar.

Arnhem, den 28sten Februarij 1857.

F. SANDBERG.

BEKENDMAKING.

Ingevolge verklaring, door *Elisabeth Menten*, Weduwe *Hendrikus Reijers*, Korenkoopster, wonende te Arnhem, op den 4den Februarij 1857 voor den heer Kantonregter in het kanton Arnhem afgelegd, is aan haren Minderjarigen Zoon *Lambertus Reijers*, wonende ten haren huize, Handligting verleend en Regten van Meerderjarigheid toegekend tot het drijven van Handel in Granen en daarmede verwante Artikelen, hetzij alleen, hetzij in Vennootschap met anderen, en om de voorwaarden van zoodanige Vennootschap te regelen, en tot dat einde overeenkomsten te sluiten.

AANKONDIGING VAN NIEUWE BOEKEN, MUZIJK-WERKEN, enz.

** Bij G. B. VAN GOOR, te Gouda, ziet heden het licht:

EEN BELANGRIJK EN OORSPRONKELIJK WERK,

GETITELD:

HANDBOEK der WAPENKUNDE,

door J. B. RIETSTAP.

Bevattende: I. De Geschiedenis der Wapenkunde. II. De Beginselen der Wapenkunde. III. Een Register der Wapens van den thans bloeijenden Nederlandschen Adel; van de Staatslieden en Veldheeren van Napoleon I, van beroemde personen uit vroegeren en lateren tijd enz. Met *Vijf Steendrukplaten*, waarop 546 *Figuren* voorkomen, f 7.40.

BEURSPRIJZEN VAN SCHULDBRIEVEN.

AMSTERDAM, MAANDAG 2 MAART 1857.

	pCt.			
Nederl. W. Sch.	2½	63¾	63⅞	—
Dito dito 1844.	3	76	76⅛	—
Dito dito 1844.	4	95½	[illegible]	—
O. S. L. 1844.	4	—		
Amort. Synd.	3½	—		
Handel-Maats.	4½	—		
Belgie. Certific. bij *Rothschild*.	2½	52¾		—
Rusl. Bij *Hope* 1798 en 1816.	5	104		—
Dito 1828-1829.	5	103		—
Insch. in Assign.	6	—		
Cert. van dito.	6	—		
Neg. 1831-1833.	5	93¾		
Hope en Co. 1840	4	85		
Stieglitz.	4	84⅝	84¾	
Dito 1854.	5	94⅞		—
Nieuwe Engels.	4½	95¾		
Poolsch Certific.	4	78⅜		—
Aand. Lot. fl 500.		152½		—

	pCt.			
Spanje. Nieuwe.	1¼	24⅜	24½	
Buitenl.	3	41⅝		
Binnenl. 6/m.	3	37⅜	37⅞	
Cert. Coupons		[illegible]		
Amortisabele.		—		
Portug. Lond.	3	45¼		
Oostenr. Metall. 1816-1852	5	76½	[illegible]	[illegible]
Dito 1849-1852		[illegible]		
Dito Zilv. National	5	[illegible]		
Dito 1847-1852		[illegible]		
Pruiss. Lot. 1854	3½	[illegible]		
Peru Lond.		[illegible]		
Peru "	4½	—		—
Mexico "	3	21		
Gren. "	2¾	21⅝		
Uitgestelde.		6½		
Ecuad. Lond.		[illegible]		
Venez. "		[illegible]		
Uitgestelde		[illegible]		

Onbelangrijke markt. Stieglitz 1855 5 pct. 96¼. 96⅜.

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid.	3 pCt.	94 à
Spanje		[illegible]
Id. Amortisabele.		— à
Mexico		22 à
Grenada.		2¾ à —
Id. Uitgest.		— à

PARIJS, heden.

Fransche certific.	4½ pCt. fr.	—
"	"	[illegible]
Spanje	3	
"	1¼	—
Venezuela		—

WEENEN, heden.

Metalliek	5 pCt.	—
Nationaal	5	—
Wissel Londen		
Zilver		

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.